

ЗМІСТ

ФІЛОСОФСЬКІ НАУКИ

Рубанець О. М. Місце методології у розвитку наукових досліджень	5
--	---

ФІЛОЛОГІЧНІ НАУКИ

Звоник С. С. Особливості функціонування торговельних назв у складі англомовного рекламного слогану.....	9
Меньков В. О. Особливості функціонування військової термінології в аспекті перекладу.....	14
Михайлик Ю. О. Особливості функціонування юридичного терміну в кінотексті.....	18
Слабко Д. С. Реалізація прагматичного потенціалу емпізи на усіх рівнях мови у художньому дискурсі (на матеріалі Стівена Кінга «Воно»).....	23
Соколова Л. Ф. Проблема ідентифікації навичок та умінь усного перекладу.....	26

ЮРИДИЧНІ НАУКИ

Капкаєва Ю. О. Проблеми правового захисту комерційної таємниці в Україні.....	31
Поліщук В. Б. Адміністративна відповідальність за корупційні діяння.....	34
Слишик О. А. Підліткова злочинність.....	39

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

Бузовська Ю. Ф. Використання методу кейс-стаді в процесі підготовки майбутніх судноводіїв до міжкультурної комунікації.....	43
--	----

Гаврилова Н. М., Мохунько О. Д., Муравський Л. В. Методика розвитку фізичних якостей спортсменів.....	46
Добридень А. В. Психолого-педагогічні особливості формування педагогічного такту майбутнього вчителя початкової школи.....	51
Єрмолаєва О. П. З досвіду викладання іноземної мови за професійним спрямуванням.....	56
Костроміна К. О. Формування пізнавального інтересу учнів на уроках математики.....	66
Попова І. О., Курашкін С. Ф. Аналіз нормативно-правової бази України щодо професійної підготовки фахівців аграрної галузі.....	71
Прус Н. М., Ускова С. М., Руденко Г. А. Аналіз состояния сердечно-сосудистой системы спортсменов после выполнения силовых упражнений.....	75
Серьогіна І. Ю. Проектування процесу обслуговування споживачів у ресторані при готелі *** «Криворіжжя» на практичних заняттях з дисципліни «Організація готельного господарства» у педагогічному ВНЗ.....	80
Скибицкий И. Г. Анализ величины тренировочной нагрузки в единоборствах.....	85

СОЦІОЛОГІЧНІ НАУКИ

Коваленко І. І. «Із гаджетом із колиски»: центеніали – покоління, що зростає в епоху інтернету.....	90
--	----

ФІЛОСОФСЬКІ НАУКИ

МІСЦЕ МЕТОДОЛОГІЇ У РОЗВИТКУ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Рубанець О. М.,

доктор філософських наук, професор,

професор кафедри філософії

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут

імені Ігоря Сікорського»

м. Київ, Україна

Актуальність дослідження місця методології у розвитку наукових досліджень зумовлена постійною зміною значення та ролі комплексу методологічного знання у розвитку науки. В сучасних умовах зростає тенденція до інструменталізації й технологізації, яка сприяє перетворенню методологій на інструменти й технології. За таких умов актуалізуються питання про місце та роль філософського складника методології в системі наукових досліджень. Нині формується тенденція до обмеження рамок дії філософського складника методології виключно сферою дії філософських наук. Згідно з цією тенденцією філософські курси з методології читаються лише в спеціальності 033 – філософія. Але ж ніхто не відмінив наявність найвищого філософського рівня методології, сферою дії якого є й інші науки та наука в цілому.

Всі науки без винятку стикаються з комплексом філософських за своїм змістом проблем – зокрема онтологічних (ідентифікація об'єкта, його природи й сутності); гносеологічних (особливостей взаємозв'язку суб'єкта та об'єкта, особливостей наукового пізнання); епістемологічних (особливостей розвитку систем знання у сучасній науці, взаємодія

емпіричного й теоретичного, специфіка структури наукової теорії) та ін. Крім того, у процесі написання дисертації майбутні магістри й доктори філософії, а також науковці, які працюють у системі наукових закладів, стикаються із проблемами, які традиційно розробляла філософія науки, соціальна епістемологія та логіка наукових досліджень. Серед них – розв’язання актуальних проблем фундаментального та прикладного знання; розвитку сучасної фізичної, технічної, економічної, соціологічної чи іншої теорії; розробки наукових концепцій; формування нових ідей; постановки проблем; визначення наукової новизни та ін. Ці питання виходять за межі спеціального та загальнонаукового рівнів методології. Загальнонауковий рівень методології, представлений методологічними системами різних підходів, зокрема системного, кібернетичного та інших, які забезпечують ефект міждисциплінарності та трансдисциплінарності сучасної науки. Так, системний підхід може реалізовуватись у вигляді системно-функціонального, структурно-функціонального, прикладного системного аналізу та багатьох інших. Трансдисциплінарність є важливим виявом постнекласичної методології [1, с. 248; 2, с. 26, 33]. Розробка методологічних засад когнітивних досліджень дає змогу досліджувати когнітивні процеси в сучасній науці на філософському рівні [3, с. 86].

Філософський рівень методології стосується методології як системи знання, що є основою розвитку науки й наукових досліджень. Лише на філософському рівні методології можна говорити про закономірності розвитку науки та її перспективи, про особливості систем наукового знання та особливості сучасного наукового пізнання, характеризувати методологічну ситуацію в сучасній науці, досліджувати та давати рівню методологічного розвитку окремих наук, стану методологічної самосвідомості окремих наук і науки в цілому.

Необхідність розвитку філософської методології для різних наук виявляє прикладний аспект філософського методологічного знання. За

рахунок поглиблення прикладних аспектів філософської методології відкриваються цікаві перспективи, які дають змогу значно поглибити зокрема рівень дисертацій доктора філософії в різних науках. Дехто це розуміє сьогодні так, що достатньо ввести один філософський предмет у підготовку доктора філософії. Беручи до уваги ту обставину, що при цьому, як правило, вилучаються філософські курси з магістерської підготовки. І отже, штучно створюється прогалина у філософській освіті фахівців різних спеціальностей. Після основ філософії на другому курсі виникає ситуація довгого філософського мовчання аж до часу аспірантської підготовки, після завершення якої людина має офіційно отримати диплом доктора філософії.

Методологічні проблеми сучасної науки розглядаються філософією на різних рівнях системного аналізу: на рівні дослідження об'єкта (методологічні проблеми наукового пізнання); на рівні наукового дослідження як системи науково-дослідницької діяльності; на рівні окремої науки як системи знання та її методологічних проблем розвитку; на рівні науки як науки в цілому (методологічні проблеми сучасного розвитку науки). Важливими також є методологічні проблеми на рівні сфери знання (особливості репрезентації об'єкта у знанні, дослідження існуючих способів представлення об'єкта у знанні та виявлення тенденції їх трансформації). Особливого значення для науковців набувають методологічні проблеми легітимізації виробленого нового знання, включення його в систему сучасних наукових уявлень, доведення нового до рівня комерціалізації наукових розробок.

Філософський зріз методології охоплює сьогодні не тільки певну площину дії власне філософських методів. Філософський складник методології забезпечує основу розвитку сучасної науки. Успішність розвитку філософського складника методології є необхідною передумовою розвитку методологічної свідомості науковців та

методологічного самоусвідомлення наукою свого теперішнього стану та інноваційного розвитку. Недостатнє приділення уваги сьогодні методологічному складнику філософії при викладанні філософії у вищій освіті значно зменшує можливості впливу філософії на науку, скорочуючи сферу її застосування, нерідко обмежуючи виклад філософії розглядом історії філософії. Втрата неперервності філософської освіти в системі викладання та підготовки фахівців різних спеціальностей може стати фактором, який буде стримувати розвиток інтелектуального потенціалу науковців та зменшувати конкурентоспроможність української науки.

Література:

1. Добронравова Ірина. Практична філософія науки : збірка наук. праць // Ірина Добронравова. – Суми : Університетська книга, 2017. – 352 с.
2. Рубанець О. М. Філософські проблеми наукового пізнання: навчальний посібник / О. М. Рубанець. – Суми : Університетська книга, 2013. – 229 с.
3. Рубанець О. М. Методологічні засади когнітивних досліджень // Софія : гуманітарно-релігійознавчий вісник. – 2015. – № 2(4). – С. 86-89.

ФІЛОЛОГІЧНІ НАУКИ

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТОРГОВЕЛЬНИХ НАЗВ У СКЛАДІ АНГЛОМОВНОГО РЕКЛАМНОГО СЛОГАНУ

Звоник С. С.,

магістрант кафедри перекладу

Кременчуцький національний університет

імені Михайла Остроградського

м. Кременчук, Україна

Кожного дня люди отримують великий потік інформації стосовно численних компаній, фірм, товарів та послуг. Виникає необхідність не тільки вміти їх розрізнити залежно від виробника, а й свідомо обирати ті, які найбільше задовольняють їх потреби в їжі, одязі, парфумерії, побутовій техніці тощо. У сучасній комерційній термінології існує декілька понять, які вживаються стосовно компаній та їх продукції: фірмова назва (*company name*), торгова марка, торговий знак (*trademark*), бренд (*brand*), бренд-нейм (*brand name*), які можуть використовуватися синонімічно, та сервісні марки (*service marks*), що позначають лише послуги, які надає компанія. Бренд – термін в маркетингу, символічне втілення комплексу інформації, пов'язаного з певним продуктом або послугою. Зазвичай він включає у себе назву, логотип та інші візуальні елементи. Семантика бренду формується в свідомості людини, забезпечуючи емоційний зв'язок між лінгвістичним сприйняттям бренду і його смисловою функціональністю. Таким чином, лінгвістичний бренд – це набір реальних і віртуальних думок, які виражаються в певному продукті, а ім'я бренду несе в собі смислове навантаження, залучаючи споживачів [1; 4; 5; 6].

Назва є найважливішим комунікатором бренду, вона інтегрує всі головні ідеї і положення, коротко висловлює суть, передає експресивність, необхідність, певне значення, властиві йому. У довгостроковому періоді вона формує стратегічний потенціал бренду, а його лінгвістичні аспекти дозволяють додавати імені новий семантичний відтінок [2, с. 232-235].

Торговельні назви характеризуються широким уживанням, багатством семантичної наповненості, досить часто використовуються в процесі спілкування та засобах масової інформації. Ми розглядаємо торговельні назви як особливу групу власних назв, з якими вони мають спільні та відмінні риси. Торговельні назви, як і власні назви, надаються одиничним, унікальним об'єктам; виконують називну, ідентифікаційну функції, функцію індивідуалізації; поєднують у своєму значенні мовний та позамовний компоненти; переходять у розряд загальних назв [8, с. 12].

На відміну від власних назв, торговельні назви надаються цілим серіям однорідних об'єктів, великим партіям товару, що належать одному власнику; виділяють групи предметів, які мають свої розпізнавальні ознаки; виконують атрактивну функцію; юридично реєструються; характеризуються асоціативністю [9].

Оскільки торговельні назви належать не тільки мові, але й тісно пов'язані з життям суспільства, вони виконують низку мовних і позамовних функцій. Вибір торговельної назви спрямований на досягнення певного впливу на споживача, який зводиться до того, щоб привернути увагу споживача до компанії або товару. Прагматичний аспект торгових назв полягає у їх використанні як засобу впливу на адресата (споживача) й регуляції його поведінки (спонукання до купівлі).

Торговельні назви можуть використовуватися самостійно, однак у більшості випадків для досягнення кращих результатів торговельна назва вживається разом із рекламним слоганом, який нерозривно з нею пов'язаний і, власне, є її логічним продовженням. Слоган – це коротке

самостійне рекламне повідомлення, яке може існувати незалежно від інших рекламних продуктів і являє собою згорнутий зміст рекламної кампанії [7, с. 14].

Рекламний слоган вступає в певні відношення з торговельною назвою, виконує конкретизуючу функцію відносно назви товару. Використовуючись разом із рекламним слоганом, торговельна назва привертає увагу до товару, а рекламний слоган безпосередньо впливає на споживачів, спонукає їх до купівлі, вказуючи на переваги цього товару.

Торговельна назва може включатися в слоган, а може просто додаватися до нього. В останньому випадку торговельна назва знаходиться відносно слогану в препозиції. Наприклад:

- годинники – *Tissot. Innovators by tradition;*
- парфуми – *Guerlain. The soul of perfume;*
- електротехніка – *Philips. Let's make things better.*

Якщо торговельна назва знаходиться перед слоганом, вона відокремлюється від нього крапкою. З такого слогану торговельну назву можна вилучити, не зашкодивши смислу та цілісності слогану. Торговельна назва, яка знаходиться в препозиції, виконує атрактивну функцію, оскільки це перше, що привертає увагу до слогану. В цьому випадку слоган виконує функцію предиката відносно торговельної назви, конкретизує та додатково її описує, створюючи асоціації, необхідні для покупки товару.

У випадку, коли торговельна назва включається в слоган, вона є повноправним членом конструкції й семантично підпорядкована слогану. Її видалення із слогану може призвести до розпаду висловлення та втрати смислу. Наприклад:

- кава – *Folger's. The best part of waking up is Folger's in your cup;*
- сигарети – *Marlboro. Come to Marlboro Country;*
- одяг – *Benetton. United colors of Benetton.*

Головна роль рекламних слоганів полягає у виділенні та передачі найважливішої інформації про компанію або про її продукцію. Оскільки вони виражають основну ідею торговельної назви і виступають основним засобом реалізації прагматичних намірів щодо споживача в рамках рекламного повідомлення, вони повинні бути достатньо виразними та оригінальними, щоб викликати інтерес у читачів, звернути їхню увагу на торговельну назву, зацікавити продукцією або діяльністю компанії. За допомогою слогану можна декількома словами викласти суть інформативного або рекламного повідомлення, врахувати фактор привернення уваги читача, представити інформацію в такій формі, за якою читач сам вирішуватиме, подобається йому компанія та її продукція чи ні. Таким чином, за допомогою поєднання торговельної назви та рекламного слогану краще розкривається сутність товару або компанії, підвищується рівень запам'ятовування торговельної назви; споживач переконується в їх унікальності, тим самим взаємодія цих двох компонентів розкриває їх великий маніпулятивний потенціал, сприяє реалізації головної мети – схилення споживачів до купівлі.

Ім'я власне взагалі, і торгова назва зокрема, завжди реалія. У мові воно називає дійсно існуючий або вигаданий об'єкт думки, особу або місце, єдині у своєму роді і неповторні. У кожному такому імені зазвичай міститься інформація про локальну і національну приналежність об'єкту, що позначається ним. Ці аспекти і визначають специфіку перекладу торговельних назв у складі рекламного слогану. Крім того, у дослідженні поставленої проблеми перекладознавці стикаються з невпорядкованістю відтворення чужомовних назв [3, с. 5-6].

Питання про значення імені власного, до якого відноситься і торговельна назва, має не лише теоретичний інтерес. Воно стає надзвичайно актуальним при міжкультурних і міжмовних контактах. Торговельні назви легко пересікають міжмовні бар'єри, оскільки прагнуть

зберегти свою зовнішню форму і при використанні поза сферою «рідної» мови.

Не викликає заперечень той факт, що для адекватного перекладу торговельної назви у складі рекламного слогану необхідно врахувати не лише суто лінгвістичні особливості тексту оригіналу, але і специфічні риси, притаманні тексту саме цього типу та направленість на певну цільову аудиторію.

Література:

1. Аакер Д. А. Бренд-лидерство: новая концепция брендинга / Дэвид Аакер, Эрик Йохимштайлер [Пер. с англ. Кияченко Н.В. и др.]. – М. : Гребенников, 2003. – 374с.
2. Вінарева О. В. Торгова назва та рекламний слоган в аспекті маніпулятивної комунікації (на матеріалі сучасної англійської мови) / О. В. Вінарева // Наука і сучасність : Зб. наук. пр. – К. : Логос, 2003. – Т. 41. – С. 232-238.
3. Гудманян А. Г. Відтворення власних назв у перекладі : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт.філол.наук : 10.02.16 / А. Г. Гудманян – К. : КНУ ім.Т. Шевченка, 2000. – 30 с.
4. Капферер, Жан-Ноэль. Торговые марки : испытание практикой: Новые реальности современного брендинга / Жан-Ноэль Капферер. – М. : ИНФРА-М: ИМИДЖ-Контакт, 2002. – 210 с.
5. Кожанова В. Ю. Бренд-менеджмент как спецкурс при подготовке специалистов по связям с общественностью / В. Ю. Кожанова // Интеграция методической работы и системы повышения квалификации кадров. Материалы V Всероссийской очно-заочной научно-практической конференции. – Челябинск, 2004. – С. 11-13.
6. Макашев М. О. Бренд : Учеб. Пособие / М. О. Макашев – М. : ЮНИТИ, 2004. – 206 с.

7. Морозова И. Слагая слоганы / И. Морозова. – М. : РИП-холдинг, 2001. – 85 с.
8. Тесакова Н. В. Бренд и торговая марка : развод по-русски : Практика, опыт, технологи / Н. В. Тесакова. – М. : Питер, 2004. – 266 с.
9. Чармэссон Г. Торговая марка : Как создать имя, которое принесет миллионы / Г. Чармесон. – СПб. : Питер, 1999. – 221 с.

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ВІЙСЬКОВОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ В АСПЕКТІ ПЕРЕКЛАДУ

*Меньков В. О.,
магістрант кафедри перекладу
Кременчуцький національний університет
імені Михайла Остроградського
м. Кременчук, Україна*

Проблеми перекладу галузевих термінів взагалі та військової термінології зокрема постійно привертають увагу перекладознавців. Попри те, що достатньо добре досліджено загальні підходи до вирішення подібних проблем, особливості перекладу конкретної галузі або групи текстів у певному дискурсі наразі є недостатньо вивченими [1, с. 92].

Переклад у військовій сфері є достатньо відокремленою лінгвістичною дисципліною, адже вимоги до якості та точності перекладу є досить високими. Помилки при перекладі можуть, у кращому випадку, призвести до неточного та суб'єктивного тлумачення тексту і непорозуміння у процесі спілкування, а в гіршому можуть коштувати серйозних дипломатичних конфліктів чи матеріальних витрат. Потребується не лише бездоганне володіння військовою термінологією

іноземної мови, але й достатній рівень володіння військовою термінологією української мови, котра постійно поповнюється завдяки впровадженню нових видів озброєння, інновацій у сфері матеріалів та оснащення, появи нових стратегій і методів ведення бою, а також постійному виникненню нової лексики. Окрім того, перекладачу необхідно враховувати наявні культурні відмінності, котрі також можуть впливати на вибір необхідних відповідників при перекладі [2, с. 84-85].

Військовий переклад охоплює усі види та способи перекладу, від письмового перекладу документів до усного перекладу на переговорах (як двосторонній, так і синхронний переклади). Однак враховуючи те, що військовий переклад – це специфічний тип перекладу, котрий пов'язаний з науково-технічним перекладом, на особливу увагу заслуговує функціонування військової термінології. Адже, оскільки військовий дискурс відноситься до інституційних дискурсів, важливу роль у ньому відіграє фахова мова.

Фахова мова – це засіб для оптимального порозуміння фахівців щодо проблем свого фаху; для неї характерні спеціальні норми вибору, застосування і частотність загальномовних лексичних та граматичних засобів, а також використання специфічної фахової лексики. Тож при перекладі текстів військової тематики особлива увага перекладача має бути звернена на переклад термінів.

У військовій лексиці можна виділити певні групи термінів та термінологічних словосполучень. До них відносяться:

1. Перемінно-стійкі та стійкі словосполучення військової термінології. З огляду на вимоги до ясності та точності передачі інформації, перемінно-стійкі словосполучення можуть набувати нових значень та ставати стійкими.

Наприклад: *to lift fire* – переносити вогонь у глибину, *to shift fire* – переносити вогонь по фронті, *to hold a position* – утримувати позицію, *to hold the enemy in position* – утримувати противника [3, с. 45].

2. Загальновживані дієслова, котрі набувають більш вузьких, специфічних значень у військових контекстах.

Наприклад: *to clear (a point)* – проходити (ділянку), *to deliver (fire)* – вести (вогонь), *to detail (for duty)* – призначати (у наряд), *to develop (a position)* – розвідувати (оборону), *to dress* – рівнятися, *to find a guard* – виділяти (караул), *to furnish (a patrol)* – виділяти (варту), *to hold out (a reserve)* – виділяти (резерв), *to mount (an attack)* – переходити в наступ, *to negotiate (an obstacle)* – долати (перешкоду), *to reduce (a pillbox)* – придушити (ДВТ – довгочасну вогневу точку), *to refuse (a flank)* – відтягувати (фланг) [4, с. 109].

3. Власні назви зі зміненими значеннями. Власні назви широко представлені в англійській військовій лексиці у першу чергу як назви предметів озброєння та бойової техніки. Зміна значення може відбуватися шляхом метафоричного переносу власної назви на інший предмет або явище на підставі подібності певних ознак. У результаті утворюються загальні назви: *Hiroshima* – Хіросіма – використовується у значенні «використання ядерної зброї проти населеного пункту», *Dunkirk* – Дюнкерк – «евакуація морем великої групи військ», *Dien Bien Phu* – Дьєнб'єнфу – «знищення гарнізону укріпленого пункту в облозі», *Verdun* – Верден – «непохитна фортеця», *Cannae* – Канни – «повний розгром великого угруповання в результаті оточення», *Pearl Harbor* – Перл-Гарбор – «раптовий напад».

4. Військові афоризми, прислів'я та приказки: *be quick on the draw* – миттєво реагувати, *have sand in one's hair* – мати досвід військових дій у пустелі, *marshal's baton* – маршальський жезл, *good beginning is half a battle* – гарний початок – половина перемоги.

5. Кодовані стійкі сполучення, що виникли в результаті здійснення таємного управління військами: *no joy* – ціль не виявлено, *my feet are dry* – лечу над сушею, *mayday* – сигнал лиха.

6. Військові команди [5]: *Right dress!* – Рівняйся!, *Attention!* – Струнко!, *Eyes to the center!* – Рівняння до середини!, *At ease!* – Вільно!

Зважаючи на те, що терміни фахової мови, як правило, мають відповідники у мові перекладу, при виконанні перекладу перекладач, перш за все, послуговується спеціалізованими словниками та довідковою літературою. Як показав проведений аналіз, наявними є російсько-українські військові словники, наприклад, «Російсько-український словник для військовиків: Майже 32000 слів і словосполук» (укладачі: А. Бурячок, М. Демський, Б. Якимович), «Російсько-український словник військово-технічних термінів» (укладач: М. В. Гуць); англо-українські та україно-англійські військові словники, наприклад, «Англо-український словник військових термінів та супутньої лексики миротворчої спрямованості» (укладачі: М. О. Торська, П. П. Черник), «Military Communication Ukrainian-English Dictionary and Phrasebook» (укладач: І. Kozhedub); тримовні військові словники, наприклад, «Російсько-українсько-англійський військовий словник: Близько 20000 слів» (укладачі: В. Я. Карачун, І. А. Черненко, С. М. Чиж, О. О. Карачун).

Крім того, слід зазначити, що, незважаючи на структурованість та усталеність військової термінології, такі фактори, як реформування видів збройних сил, озброєння та бойової техніки, розроблення нових видів та методів ведення бойових дій, призводять до постійної появи нової лексики, переклад якої може становити певні труднощі, тож цей аспект перекладу вартий окремої уваги перекладача.

Література:

1. Коптілов В. В. Теорія і практика перекладу / В. В. Коптілов. – Київ: КДУ, 1982. – 165 с.
2. Дятлова Ю. С. Особенности перевода военной терминологии / Ю. С. Дятлова, И. В. Богданова. // Язык и культура: взгляд молодых исследователей. – 2014. – №2. – С. 82-88.
3. Ермолович Д. И. Основы профессионального перевода / Д. И. Ермолович. – М.: РОУ, 2004. – 230 с.
4. Нелюбин Л. Л. Учебник военного перевода / Л. Л. Нелюбин, А. А. Дормидонтов, А. А. Васильченко. – Москва: Воениздат, 1981. – 379 с.
5. Kozhedub I. Military Communication Ukrainian-English Dictionary and Phrasebook [Електронний ресурс] / Ivan Kozhedub // Kharkiv National Air Force University – Режим доступу до ресурсу: <http://www.hups.mil.gov.ua/assets/doc/nncmp/frazeologichniy-slovník-tipovih-komand-hnups.pdf>

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЮРИДИЧНОГО ТЕРМІНУ В КІНОТЕКСТІ

Михайлик Ю. О.,

магістрант кафедри перекладу

Кременчуцький національний університет

імені Михайла Остроградського

м. Кременчук, Україна

Поняття терміну, термінології, а також властивості терміну і проблема розмежування термінології і загальноживаної лексики є предметом дискусій в термінознавстві. Перш за все треба зазначити, що

основна функція термінологічної лексики номінативна, терміни називають спеціальні поняття з різних галузей людських знань. У цій функції вони завжди виступають у науковому, публіцистичному, офіційно-діловому стилях. Проте термінологічні слова можуть вживатися й поза цими стилями, їх досить часто використовують у кінотексті, що відноситься до художньої літератури, в якій вони, крім свого прямого номінативного значення, набувають і додаткових значень, а також експресивного чи емоційного забарвлення [6, с. 78].

Юридична термінологія не є винятком. Юридичний термін – це слово або словосполучення, яке вжито у законодавстві, є узагальненим найменуванням юридичного поняття, що має точний і певний сенс, і відрізняється смисловою однозначністю, функціональною стійкістю [4]. Юридична термінологія має номінативне значення, але, потрапляючи в кінотекст юридичної тематики, мова персонажів якого насичена цією термінологією, передає емоційну та естетичну суть кінотовору. Кінотекст – це технічно диференційована динамічна знакова ситуація, що є сукупністю структурних елементів кіномови у рамках кінематографічного твору, яка відправляє, відповідно до жанрової специфіки, певне інформаційно-емоційне повідомлення реципієнтові (глядачеві) [3]. У кінотексті юридичної тематики термін існує як засіб формування образу. У новому стильовому контексті термін, позбавлений емоційних конотацій, розвиває емоційно-експресивні й естетичні відтінки. Розглянувши функціонування юридичних термінів у кінотекстах різних жанрів, можемо з впевненістю сказати, що термінологія виконує різні стилістичні функції в залежності від позиції та завдання автора твору [5, с. 371-379]. Тобто у цьому випадку терміни не є строго статичними елементами і знаходяться в залежності від функціонального стилю і контексту, в яких вони вживаються. При цьому вони продовжують залишатися частиною певної терміносистеми.

Як правило, у кінотексті термін переосмислюються і метафорично обігрується [2, с. 13]. Під «переосмисленням» слід розуміти модифікацію ряду сутнісних характеристик терміну. Механізм такої модифікації полягає у представленні автора і читача як антропоцентрів комунікативно-прагматичних відносин кінотексту, тобто як адресанта і адресата, які існують окремо один від одного в часі і просторі. Наприклад, у серіалі юридичної тематики *Suits*, маємо змогу спостерігати сцену із залу суду, де адвокат позивача – недосвідчена людина, і сторона відповідача намагається цим скористатися, наполягаючи на розгляді справи без участі суду присяжних: *I think that it would be fairer if we decide this matter on the law, not on **the passions of a jury***. Словосполучення *the passions of a jury*, в складі якого знаходиться термінологічна судова одиниця *jury* метафорично переосмислюється.

Автор кінотексту, який виступає в ролі адресанта, в рівній мірі є повноцінним учасником комунікації та основним антропоцентром кінотексту. Як правило, при створенні тексту він постійно виходить зі своїх власних уявлень про адресата і його внутрішній світ, таким чином закладаючи в текст інтерпретаційну програму для реального читача [1, с. 18-19]. При цьому автор орієнтує глядача в кінотексті за допомогою якогось набору сигналів, створених відповідно до образу цього читача, що існує в авторській уяві [7, с. 8].

При залученні у кінотекст термінологічної системи автор завжди керується органічністю її функціонування в тексті, тому що від цього залежить успіх всієї комунікації в цілому. На думку Т. В. Юдіної, цей вибір проводиться навмисно і з розумінням того, що в більшості випадків читачі не володіють спеціальною термінологією [8]. З цієї причини автор намагається забезпечити адекватне сприйняття терміну в контексті конкретного кінотексту, навіть якщо його реципієнт незнайомий з цим терміном. Для цього може використовуватися безпосереднє визначення

терміну, його метатекстове тлумачення, визначення значення по найближчому контексту. Наприклад: *Then what do you need my help for? I don't know how to fill out a subpoena*. Термін *subpoena* в даному випадку вживається прямим відповідником і відповідає контексту. Розглянемо ще один приклад: *Look, it's no use, okay? Their investigation is by the book*. Термін *by the book*, який вживається в серіалі, має значення виключно по контексту. Таким чином, можна побачити, що автор «обробляє» термін під потреби середньостатистичного або зразкового глядача.

Реципієнт кінотексту – невід’ємна ланка в інтерпретації елементів термінологічної системи тексту. Звичайний читач кінотексту буде сприймати термін більш спрощено, ніж зрозуміє цей же термін читач юридичного тексту. Цей принцип знаходиться в полі зору антропоцентризму, який стверджує, що розуміння одного і того ж терміну залежить від функціонального стилю тексту. Причина цього – різні адресати юридичного тексту і кінотексту.

Отже, розглядаючи функціонування терміна у кінотексті, ми в першу чергу відзначаємо наявність в подібному тексті двох основних антропоцентрів – автора і читача (адресанта і адресата). Характеристика терміну, яка полягає в його переході в інші функціональні стилі, грає значну роль у функціонуванні та інтерпретації терміну. Його найважливішою властивістю є інтенції автора кінотексту та створений ним образ зразкового читача, на якого спрямовані смисли тексту і під якого він і «обробляє» термінологічні одиниці.

Література:

1. Андреева В. А. Литературный нарратив: текст и дискурс / В. А. Андреева. – Известия Российского государственного педагогического университета им. А. И. Герцена. – 2006. – №46 – С. 18-19.

2. Каменская О. Л. Текст и коммуникация: Учеб. пособие для ин-тов и фак-тов иностр. яз / О. Л. Каменская. – М.: Высш. шк., 1990. – 152 с.
3. Матасов Р. А. Перевод кино / видео материалов: лингвокультурологические и дидактические аспекты: дисс. на соиск. уч. степ. канд. филол. н. / Р. А. Матасов. – Москва. – 2009. – 211 с.
4. Пиголкина А. С. Язык закона / А. С. Пиголкина. – Москва: Юридическая литература, 1990. – 192 с.
5. Чрділелі Т. В., Мельникова А. М. Особливості функціонування термінів у контексті художнього твору / Т. В. Чрділелі, А. М. Мельникова. – Теоретична і дидактична філологія, випуск № 16 – 2013. – С. 371-379.
6. Шуневич Б. І. До проблеми функціонування терміносистем і статистичного методу їх дослідження / Збірник доповідей I-ї Міжнародної наукової конференції «Лексикографічні та методичні концепції викладення іноземних мов у вищому технічному навчальному закладі» / Б. І. Шуневич. – Львів: Державний університет «Львівська політехніка», 1996. – 322 с.
7. Эко У. Шесть прогулок в литературных лесах / У. Эко. – М.: Симпозиум, 2002. – 288 с.
8. Юдина Т. В. Прагматика иноязычного включения в художественном тексте / Слово, предложение и текст как интерпретирующие системы / Т. В. Юдина. – Studia Linguistica-8, 1999. – 210 с.

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАГМАТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЕМФАЗИ НА УСІХ РІВНЯХ МОВИ У ХУДОЖНЬОМУ ДИСКУРСІ (НА МАТЕРІАЛІ СТІВЕНА КІНГА «ВОНО»)

Слабко Д. С.,

магістрант кафедри перекладу

Кременчуцький національний університет

імені Михайла Остроградського

м. Кременчук, Україна

Не викликає сумнівів, те що функціонування художнього дискурсу неможливе без діалектичних відносин: автор – художній твір – читач. Беручи до уваги комунікативну мету автора та художнього твору застосовуються ті чи інші емоційно- та експресивно-марковані форми мови та мовлення для впливу на читача. Емфаза є одним із дієвих засобів, які застосовуються у художньому дискурсі. У дослідженні було розглянуто реалізацію прагматичного потенціалу емфаз на усіх рівнях мови на матеріалі твору Стівена Кінга «It».

О. О. Селіванова зазначає, що «емфаза – це загально лінгвістична категорія, яка позначає об’єктивно існуючі властивості мовних одиниць задля передачі предметно-логічного змісту з підвищеною виразністю, надаючи висловлюванню певне значення» [5, с. 224]. Емфатичні компоненти реалізують свій прагматичний потенціал в контексті та поза ним на усіх рівнях мови. Зазвичай виокремлюють чотири основні рівні мовної структури: фонологічний, морфологічний, лексичний та синтаксичний.

На фонологічному рівні реалізації емфазі її розглядають як опозицію нейтрального та емфатично маркованого значення звуку. Мовний звук набуває емфатичності завдяки інтонації та

екстралінгвістичному оточенню в усному мовленні та спеціальним графічним засобам на письмі. Емфатичне виділення за допомогою графічних засобів є еквівалентом спеціального інтонаційного оформлення висловлювання [3, с. 62], наприклад, *Now you're **REEEELY** black!* [7, с. 417].

Відтворення емпізи на морфологічному рівні представлено опозицією нейтральних та емпітично маркованих морфем – мінімальних матеріальних частин слова, наділених певним значенням: корінь та афікс [1, с. 112]. На цьому рівні в англійській мові емпіза може бути представлена морфемами, які від початку наділені відповідним значенням, наприклад, такі як префікси *un-*, *in-*, *dis-*, які у сполученні з семантичним примітивом *not* набувають позитивної конотації: “*Chicken,*”*the kid said, **not unkindly*** [7, с. 374].

На лексичному рівні емпіза відтворюється за допомогою лексичних одиниць, які об’єднані спільністю змісту і відображають поняттєву або предметну подібність. [3, с. 62]. Наприклад, *blue* має значення *синій*, але у певному словосполученні воно набуває нового значення *злий*, як наприклад, *If there are, you'll catch the **blue devil** from your father* [7, с. 256].

На синтаксичному рівні емпіза відтворюється за допомогою емпітичних конструкцій, які підкреслюють певну інформацію засобами експресивності та інтенсивності. Емпітичні конструкції можуть не лише підкреслювати окремі члени речення, але також надавати емотивне забарвлення всьому реченню.

Згідно з класифікаціями І. Г. Жирової [2, с. 37], А. О. Томусяк [6, с. 322], Л. В. Савініч [4, с. 679], виокремлюються такі типи емпітичних конструкцій: інверсія; риторичні питання; конструкції з підсилювальною часткою *do*; паралельні конструкції; емпітичні повтори.

Зокрема, у своєму романі Стівен Кінг вдало застосовує емфатичні повтори, наприклад, *Let it get him, if it wants him. Let it pull him down* [7, с. 253]. Емфатичні повтори у цьому реченні виступають засобом акцентування уваги слухача, психологізації, смислового та емоційного посилення. Також часто вживаною конструкцією у цьому творі є інверсія: *Eddie was very active, as were most boys of his age* [7, с. 62]. У цьому реченні порядок слів стає засобом вираження емпізи і набуває стилістичної функції. Внаслідок інверсії воно набуває конотації емоційності.

Отже, на будь-якому рівні реалізації емпізи у художньому дискурсі її розглядають як опозицію нейтрального та емфатично-маркованого знаку: фонемі, морфемі, лексемі та синтаксемі або речення. Таким чином, явище емпізи є дієвим синтаксично-стилістичним прийомом, який реалізується на всіх рівнях мови та активно впливає на читача шляхом виділення певного елемента висловлювання, а емфатично-забарвлене висловлювання набуває ознак експресивності та інтенсивності.

Література:

1. Арнольд И. В. Интерпретация художественного текста : типы выдвижения и проблема экспрессивности / И. В. Арнольд // Экспрессивные средства английского языка : сб. науч. трудов. – Л. : ЛГПИ им. А. И. Герцена, 1975. – С. 11-20.
2. Жирова И. Г. Лингвистическая категория эмфатичность в антропоцентрическом аспекте : учеб. пособие / И. Г. Жирова – М. : МГОУ, 2007. – 211 с.
3. Кондратюк І. Б. Рівні реалізації емфатично-маркованих одиниць в англійській мові / І. Б. Кондратюк // Сучасний стан і перспективи лінгвістичного дослідження та перекладу : зб. наук. праць. – Житомир : Волинь, 2015. – С. 60-63.

4. Савинич Л. В. Использование контраста и эмфазы для передачи имплицитных смыслов / Л. В. Савинич // Use of contrast and emphasis for conveying implicit meanings : сб. науч. трудов. – М. : Изд-во РГГУ, 2013. – Вып. 12, Т.2 – С. 674-684.
5. Селіванова О. О. Лінгвістична енциклопедія / О. О. Селіванова. – Полтава : Довкілля – К., 2010. – 844 с.
6. Томусяк А. О. Інтерогативні конструкції як засіб синтаксичної експресивності у політичному дискурсі (на матеріалі промов Д. Камерона). / А. О. Томусяк // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка : зб. наук. праць. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2015. – Вип. 38 – С. 321-324.
7. King, Stephen. *It*. – N.Y.: Penguin Books, 1990. – 1200 p.

ПРОБЛЕМА ІДЕНТИФІКАЦІЇ НАВИЧОК ТА УМІНЬ УСНОГО ПЕРЕКЛАДУ

*Соколова Л. Ф.,
старший викладач кафедри англійської мови
гуманітарного спрямування №3
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут
імені Ігоря Сікорського»
м. Київ, Україна*

За твердженням багатьох дослідників, [1, с. 84], в сучасній методиці перекладу відсутній науково обґрунтований перелік перекладацьких навичок та умінь, які в існуючих працях визначаються переважно емпірично, виходячи з досвіду власної практичної роботи.

Наприклад, згідно деяким з існуючих праць [1; 3], знову ж таки спираючись на власний досвід, автори пропонують виділяти такі навички перекладу як аудіювання, сприймання, оформлення перекладу, переключення, лексичні навички, пов'язані з вибором потрібної лексичної одиниці, удосконалення граматичних навичок, які означають правильне й автоматизоване вживання граматичних засобів для оформлення перекладу.

Перелік умінь має загалом збігатися з переліком видів і підвидів перекладу, які є метою навчання у конкретному випадку, що ми й спостерігаємо у підході, що аналізується [1, с. 84-85], де пропонується розрізняти вміння абзацно-фразового перекладу, вміння перекладу з аркуша двостороннього та синхронного перекладу. Цей перелік доцільно доповнити вміннями послідовного перекладу із застосуванням перекладацького скоропису, зокрема й цілого ТО, а вміння синхронного перекладу розділити, з одного боку, на вміння перекладу в кабіні, а з іншого – на вміння так званого «нашіптування».

Аналіз праць [1; 3], присвячених проблемі, що розглядається, дозволяє припустити, що до переліку навичок та умінь, необхідних для здійснення будь-якого виду усного перекладу, доцільно залучити принаймні наступні. По-перше, практично усі дослідники включають до згаданого списку навички вибіркової стратегії у сприйманні ТО, тобто знаходження головної інформації та розпізнавання його смислових опорних пунктів. Ця навичка функціонує дещо по-різному в різних видах усного перекладу. Наприклад, у перекладі з аркуша деякі дослідники [2] рекомендують розвивати здатність іще під час сприймання ТО зосереджувати увагу на дієсловах, оскільки саме вони, на думку згаданих авторів, є носіями головної інформації, і в першу чергу до них підбирати відповідники.

Наступними навичками, які одностайно відносяться до універсальних стосовно усіх видів усного перекладу є навичка сегментування ТО для виділення одиниць орієнтування в ньому. Сегментування визначається як поділ ТО перекладачем на одиниці орієнтування, що мають бути окремими у синтактико-семантичному відношенні, мати інтонаційні ознаки, які дозволяють пізнавати їх на слух та, будучи мінімальними за обсягом, задовольняти обидві вимоги [3, с. 271].

Вважається, що в письмовому перекладі проблема сегментування взагалі відсутня, оскільки письмовий текст сегментується за допомогою пунктуації, тоді як в усному – вона, хоч і наявна в усіх його видах, однак функціонує по-різному. На погляд деяких дослідників [3, с. 127], у послідовному перекладі перекладач не сегментує ТО для перекладу, а видобуває з нього інформацію для запису. Така точка зору є досить дискусійною, оскільки здійснення згаданого запису якраз і потребує сегментування. У перекладі ж з аркуша та синхронному перекладі навичка сегментування функціонує схожим чином, оскільки перший, можна розглядати як вид синхронного перекладу, однак завдання перекладача в останньому все ж набагато складніше, зважаючи на сприймання ТО на слух, жорсткі часові обмеження та інші чинники. Як би там не було, маємо достатньо підстав, аби включити навичку сегментування ТО у перелік навичок, універсальних для усіх видів усного перекладу.

Навичка імовірнісного прогнозування також є спільною для всіх видів усного перекладу, оскільки забезпечує якісне орієнтування у ТО навіть у випадку наявності незнайомих слів, що трапляється практично з усіма усними перекладачами, допомагаючи прогнозувати як подальший зміст ТО, так і його найбільш імовірні синтаксичні структури.

Тісно пов'язаною з навичкою імовірнісного прогнозування є навичка контекстуальної догадки, яка є необхідною для вирішення

перекладацьких проблем у зв'язку із наявністю незнайомих слів. Уміння синхронізації кількох видів діяльності є також характерним для усного перекладу. Навички запам'ятовування є вагомими для будь-якого з видів усного перекладу.

Навичка переключення з мови на мову притаманна будь-якому перекладу взагалі, однак у письмовому перекладі таке переключення не має жодних часових обмежень, тоді як в усному – вони завжди наявні. Особливо високі вимоги до перекладача у цьому аспекті спостерігаються у двосторонньому перекладі, де при обміні співрозмовниками короткими репліками перекладачеві доводиться постійно здійснювати мовне переключення.

Ще однією групою навичок, загальних для будь-якого перекладу взагалі, є операції лексико-синтаксичного варіювання говоріння у поєднанні з застосуванням ритміко-інтонаційних та інших просодичних засобів. Сюди відносяться навички заміни незнайомого слова синонімом або передачі його значення за допомогою описового перекладу тощо у ситуаціях ускладнень; навички семантичних трансформацій; навички лексико-синтаксичних конверсій на рівні словосполучень та речень; синтаксичні інверсії; трансформації типу «актив-пасив» і «пасив-актив»; антонімічні перетворення. Наявність навичок лексико-синтаксичного варіювання сприяє розвитку вміння відходу від форми вихідного тексту та уникнення надмірного буквалізму в перекладі.

В усіх видах усного а письмового перекладу значну роль відіграють навички використання найуживаніших перекладацьких відповідників.

Важливими є навички зовнішнього оформлення говоріння, тобто його техніки, вміння здійснювати переклад за допомогою рівномірного говоріння без невмотивованих пауз і повторів. Сюди ж можна віднести і

навички оформлення висловлювання за допомогою ритміко-інтонаційних та інших просодичних засобів.

Часові обмеження є ознакою усіх видів усного перекладу, а тому суттєве значення має навичка заповнення пауз природними мовленнєвими формулами, оскільки у будь-якого перекладача час від часу виникає необхідність взяти принаймні мікропаузу для термінового вирішення певної проблеми, а з іншого боку – слід дотримуватися вимоги щодо здійснення перекладу за допомогою рівномірного говоріння без невмотивованих пауз і повторів.

Отже, сучасні методика перекладу є комплексною та складною системою, яка вимагає від перекладача постійного розвитку і вдосконалення певного набору вмінь та навичок, основними з яких є вміння швидко аналізувати інформацію та формувати опорні пункти, а також правильне застосування ритміко-інтонаційних засобів.

Література:

1. Ходырев В. С. Методика обучения военному переводу / В. С. Ходырев // Переводоведческая лингводидактика. – М.: Флинт; Наука, 2009
2. Латышев Л. К. Структура и содержание подготовки переводчиков в языковом вузе: учебно-методическое пособие) Л. Семенов. – М.: НВИ-Тезаурус, 2001.
3. Ширяев А. Ф. Синхронный перевод: Деятельность синхронного переводчика и методика преподавания синхронного перевода / А. Ф. Ширяев. – М.: Воениздат, 1979.

ЮРИДИЧНІ НАУКИ

ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ КОМЕРЦІЙНОЇ ТАЄМНИЦІ В УКРАЇНІ

Капкаєва Ю. О.,

*студентка факультету соціології та права
Національний технічний університет України*

«Київський політехнічний інститут»

імені Ігоря Сікорського

м. Київ, Україна

Проблема правового регулювання комерційної таємниці в Україні розглядалась багатьма авторами та дослідниками, які визначали, що безпека комерційної таємниці в час науково-технічного, економічного прогресу є надзвичайно актуальною. Питання захищеності на будь-якому рівні як окремої особи так і підприємств досить чітко виражає стан розвитку країни в цілому. В результаті інформаційної революції основоположним в житті суспільства або окремої особи стають інформаційні ресурси. Інформація та інформаційні технології на сьогодні визначають розвиток суспільства і мають надзвичайно великий вплив на свідомість людей.

Інформаційна сфера стає не тільки однією з важливих сфер співробітництва, а й середовищем конкуренції між окремими особами, державами, міждержавними політичними та економічними угрупованнями. І тому питання захисту комерційної таємниці є важливим.

Безперечно, проблема правого регулювання комерційної таємниці існує. І зумовлюють її такі фактори, як: зростання конкуренції між суб'єктами господарювання, відсутність правових знань з організації

захисту комерційної таємниці та невелика кількість юридичної літератури в цій сфері [2].

На сьогодні в Україні існує велика кількість підприємств, але на жаль, не велика частина їх серйозно ставиться до забезпечення захисту економічної безпеки свого підприємства, хоча нормативно-правова база та умови, зобов'язують керівників своїх установ створювати системи захисту своїх комерційних таємниць.

Законодавча база в Україні існує, можливо, не в тій якості, яку більшість з нас хотіла б бачити, але все ж таки вона існує і дає змогу забезпечувати і регулювати правові відносини, які стосуються захисту комерційної таємниці.

Окремі положення щодо захисту конфіденційної інформації містяться в законах, наприклад, Закон України «Про інформацію» визначає інформацію з обмеженим доступом, якою є конфіденційна, таємна та службова інформація. [Ст. 21, 3] Також різні галузі права відносять до інформації з обмеженим доступом такі види інформації: державна таємниця – Закон України «Про державну таємницю» [4]; комерційна таємниця – Цивільного кодексу України; [Ст. 505, 1]; адвокатська таємниця Закону України «Про адвокатуру» [Ст. 22, 6]; банківська таємниця Закону України «Про банки та банківську діяльність» [Ст. 60, 5]; таємниця слідства – Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність».

Однією з основоположних проблем у вирішенні завдання, щодо захисту комерційної таємниці є правильне та своєчасне визначення інформації, яка має захищатися як комерційна таємниця. Тому що своєчасне та точне визначення відомостей, які являють дане поняття дають можливість підприємству створити систему заходів, які будуть спрямовані на захист своєї власності.

Визначення відомостей, які необхідно захищати від різноманітних посягань диктується насамперед необхідність економічної безпеки підприємства. Так як секретність деякої інформації може сприяти досягненню максимального прибутку, як комерційну таємницю слід захищати ті відомості, які дозволяють підвищити конкурентоспроможність його товарів та послуг на ринку.

В Україні вже давно розроблений проект Закону «Про комерційну таємницю», вперше він був запропонований ще в 1999 році, однак, не набрав достатньої кількості голосів, і був відправлений на доопрацювання. Згодом пройшов вже перше читання. Хоча подібні цільові закони відсутні в таких країнах як Великобританія, Франція, Німеччина, Швейцарія, Канада та інші. В цих країнах захист своїх комерційних секретів покладається, як правило, на основі загальних положень кримінального, цивільного та трудового законодавства [2].

Держава намагається захистити комерційну таємницю якомога більше, і зосереджена на цьому, але не можна не відмітити таку суперечність як надання органам державної виконавчої влади право доступу до інформації, що захищається. Більш, ніж 30 міністерств, відомств наділені правом контролю за окремими сферами діяльності підприємств. Державні органи виконують функції, які покладені на них відповідно до норм чинного законодавства, але які в той же час вступають в протиріччя з тими законами, які містять норми, пов'язані з захистом комерційної таємниці підприємства [2].

Таким чином, можна зробити висновок, що, хоча в Україні існують певні системи захисту економічної безпеки, в сфері забезпечення захисту комерційної таємниці, проте вони ще потребують доопрацювання.

Література:

1. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року. – № 435 – IV. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
2. Т. М. Іванюта, А. О. Заїчковський «Економічна безпека підприємства» – 2009 р. – 254 ст. – ст. 30-32, 75;
3. Про інформацію: Закон України від 02 жовтня 1992 року № 2657-XII // Офіційний вісник України. – 1992 р. – № 48. – ст. 650.
4. Про державну таємницю: Закон України від 21.01.94, ВВР, 1994, № 16, ст.94.
5. Про банки та банківську діяльність: Закон України від 07 грудня 2001 року. – № 5-6. – ст. 30.
6. Про адвокатуру: Закон України від 05 липня 2012 року. – № 5076 – VI. – ст. 282.

АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА КОРУПЦІЙНІ ДІЯННЯ

*Поліщук В. Б.,
студентка факультету соціології та права
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут»
імені Ігоря Сікорського
м. Київ, Україна*

Особа, яка вчинила корупційне правопорушення може бути притягнута до адміністративної відповідальності відповідно до чинного

законодавства. Глава 13-А Кодексу України про адміністративні правопорушення регулює такі правопорушення пов'язані з корупцією:

- порушення обмежень щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності (стаття 172-4);
- порушення встановлених законом обмежень щодо одержання дарунка (пожертви) (стаття 172-5);
- порушення вимог фінансового контролю (стаття 172-6);
- порушення вимог щодо повідомлення про конфлікт інтересів (стаття 172-7);
- незаконне використання інформації, що стала відома особі у зв'язку з виконанням службових повноважень (стаття 172-8);
- невжиття заходів щодо протидії корупції (стаття 172-9);
- порушення заборони розміщення ставок на спорт, пов'язаних з маніпулюванням офіційним спортивним змаганням (стаття 172-9-1);
- порушення законодавства у сфері оцінки впливу на довкілля (стаття 172-9-2) [1].

Варто зазначити, що враховуючи визначення поняття «правопорушення, пов'язане з корупцією» (відповідно до Закону України «Про запобігання корупції») до числа правопорушень, які також регулюються Кодексом України про правопорушення відносяться наступні:

- порушення порядку надання або отримання внеску на підтримку політичної партії, порушення порядку надання або отримання державного фінансування статутної діяльності політичної партії, порушення порядку надання або отримання фінансової (матеріальної) підтримки для здійснення передвиборної агітації або агітації з всеукраїнського або місцевого референдуму (стаття 212-15);

- порушення порядку подання фінансового звіту про надходження і використання коштів виборчого фонду, звіту партії про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру (стаття 212-15) [2].

Для детальнішого дослідження питання адміністративної відповідальності пропонуємо розглянути наступні основні етапи притягнення до адміністративної відповідальності за адміністративні корупційні правопорушення, так як вони в деяких моментах відрізняються від загальних правил провадження у справах про адміністративні правопорушення:

1) Суб'єктами відповідальності за адміністративні корупційні правопорушення є:

- громадяни які вчинили правопорушення, передбачене статтею 172-3 КУпАП «Пропозиція або надання неправомірної вигоди», тобто осудні особи, які на момент вчинення адміністративного правопорушення досягли шістнадцятирічного віку;
- спеціальні суб'єкти, їх перелік визначено відповідними статтями КУпАП із посиланням на статтю 3 Закону України «Про запобігання корупції», в якій наведені суб'єкти, що несуть відповідальність за вчинення корупційних правопорушень;
- за загальним правилом, відповідно до ст. 38 КУпАП, адміністративне стягнення може бути накладено не пізніше як через два місяці з дня вчинення правопорушення, а при триваючому правопорушенні – не пізніше як через два місяці з дня його виявлення, за винятком випадків, коли справи про адміністративні правопорушення підвідомчі суду (судді). Що стосується корупційного правопорушення, то стягнення може бути накладено протягом трьох місяців з дня виявлення, але не пізніше двох років з дня його вчинення [3, с. 166].

2) Кодексом України про адміністративні правопорушення за здійснення корупційного правопорушення передбачено такі види стягнень: штраф і конфіскація.

3) Відповідно до ст. 255 КУпАП протоколи у справах про адміністративні корупційні правопорушення мають право складати:

- уповноважені особи органів внутрішніх справ (Національної поліції);
- уповноважені особи органів Служби безпеки України;
- Національного агентства з питань запобігання корупції (статті 172-4–172-9, 188-46, 212-15, 212-21);
- Національного антикорупційного бюро України (стаття 185-13);
- Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів (стаття 188-48).

4) Відповідно до ч. 1 ст. 257 КУпАП протокол надсилається органу (посадовій особі), уповноваженому розглядати справу про адміністративне правопорушення, не зазначаючи при цьому терміну, протягом якого це необхідно здійснити. Виняток становлять адміністративні корупційні правопорушення. Протокол про вчинення адміністративного корупційного правопорушення разом з іншими матеріалами у триденний строк з моменту його складення надсилається до місцевого загального суду за місцем вчинення корупційного правопорушення.

5) Відповідно до ч. 1 ст. 221 КУпАП розгляд справ про вчинені адміністративні корупційні правопорушення віднесено виключно до компетенції районних, районних у місті, міських чи міськрайонних судів.

6) Під час розгляду справ про адміністративні корупційні правопорушення, передбачені статтями 172-2 – 172-9 КУпАП, є обов'язковою присутність особи, що притягається до адміністративної

відповідальності. У разі неявки на виклик органу внутрішніх справ або судді районного, районного у місті, міського чи міськрайонного суду цю особу може бути органом внутрішніх справ (поліції) піддано приводу.

7) Строк розгляду справ про адміністративні корупційні правопорушення є загальним – 15 днів з дня одержання судом (суддею), що наділений правом розглядати справу, протоколу про адміністративне корупційне правопорушення та інших матеріалів справи. Проте КУпАП передбачено випадки, коли строк розгляду справ про адміністративні корупційні правопорушення може зупинитися. Строк розгляду справи суд може зупинити при таких обставинах, якщо особа, щодо якої складено протокол про адміністративне корупційне правопорушення, умисно ухиляється від явки до суду або з поважних причин не може туди з'явитися (хвороба, перебування у відрадженні чи на лікуванні, у відпустці тощо).

8) Відповідно до ст. 250 КУпАП при провадженні у справах про адміністративні правопорушення, передбачені статтями 172-4 – 172-9, 172-9-2 цього Кодексу, участь прокурора у розгляді справи судом є обов'язковою.

9) Постанова суду про накладення адміністративного стягнення за адміністративне корупційне правопорушення у триденний строк з дня набрання нею законної сили направляється відповідному органу державної влади, органу місцевого самоврядування, керівникові підприємства, установи чи організації, державному чи виборному органу, власнику юридичної особи або уповноваженому ним органу для вирішення питання про притягнення особи до дисциплінарної відповідальності, усунення її згідно із законодавством від виконання функцій держави, якщо інше не передбачено законом, а також усунення причин та умов, що сприяли вчиненню цього правопорушення [3, с. 166-168].

Отже, на основі даного аналізу, можна встановити порядок притягнення до відповідальності за адміністративні корупційні правопорушення та простежити деякі відмінності в процесі даної процедури.

Література:

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 80731-Х.
2. Про запобігання корупції: Закон від 14.10.2014 № 1700-VII.
3. Романов М. В. Основні засади запобігання корупції / М. В. Романов; ГО «Харківська правозахисна група». – Харків: ТОВ «Видавництво «Права людини»», 2017. – 176 с.

ПІДЛІТКОВА ЗЛОЧИННІСТЬ

Слишик О. А.,

викладач основ правознавства

Комунальний вищий навчальний заклад

«Мелітопольський медичний коледж» Запорізької обласної ради

м. Мелітополь, Україна

На сьогодні в Україні, як і у всьому світі, найвищою цінністю є забезпечення прав та свобод людини і громадянина. Особливу увагу приділено неповнолітнім, які є однією з най незахищених верств населення, що обумовлює необхідність створення особливих умов для забезпечення та реалізації їхніх прав. Однак, проблема правопорушень неповнолітніх є і залишається однією з актуальних проблем українського суспільства, яка потребує нагальної розробки та вирішення.

Причиною підліткової злочинності найчастіше є неналежний догляд за дітьми батьків або їхня відсутність. Загальне зниження рівня життя, неблагополуччя сімей, які з втратою прибутку втрачають і моральні цінності, відсутність нормальних побутових умов – все це призводить до того, що діти, прагнучи жити так, як усі, намагаються досягти цього шляхом крадіжок та інших злочинів. Крім того, згубний вплив на неповнолітніх справляє телебачення, що пропагує насильство і життя заради власного задоволення.

Підлітковий вік – це час, коли людина ще не доросла, але вже й не дитина. Тоді молодь шукає себе й намагається довести всім, що вона чогось варта. У цьому віці діти доторкуються до антисоціальних моментів життя, проте, на жаль, не завжди розуміють межу між добром і злом та вміють вибрати правильний шлях.

Найбільш поширеними злочинами серед неповнолітніх є крадіжки індивідуального і державного майна. Найчастіше викрадають жіночі сумочки і мобільні телефони, хоча останнім часом «популярністю» користуються набагато дорожчі речі – автомобілі. При цьому правопорушники часто використовують силу: вступають у бійку, заподіюють тілесні ушкодження. Неприємне здивування викликає те, що фізичним насильством не гребують і дівчата, які віднедавна теж почали скоювати злочини. Варто також зазначити, що більшість злочинів були скоєні неповнолітніми у стані алкогольного сп'яніння [1, с. 157].

Криміногенна ситуація, яка склалася в Україні, переросла в найбільш небезпечне соціальне лихо. В Україні кримінальна відповідальність настає з 16 років. При вчиненні окремих видів злочинів цей вік знижується до 14 років. В Ірландії ж, наприклад, кримінальна відповідальність настає з семи років – найнижчий поріг у світі. При цьому країна вважається (зокрема, за даними ООН) однією з найбільш безпечних у світі.

Американські фахівці в цій галузі дотримуються думки, що в сучасному світі кримінальна активність підлітків зростає незалежно від матеріального добробуту населення. Причиною такого зростання називають акселерацію нових поколінь, поголовне захоплення Інтернетом, де немає цензури.

Складно говорити про гуманність чи жорсткість українського законодавства, коли йдеться про школярів середніх або старших класів. Але, порівняно з правовими системами інших держав, система покарань України видається досить гуманною. Наприклад, у 19 штатах США за вбивство засуджують до довічного ув'язнення, навіть якщо йдеться про неповнолітніх [2, с. 96].

Найкриміногеннішим віковим періодом на сьогодні є 16-17 років – у цьому віці підлітками вчиняється до 62 % злочинів від загальної кількості. При цьому, немає обмежень чи виключень в залежності від соціального статусу неповнолітніх злочинців – ними стають як безпритульні (без батьківської опіки та постійного місця проживання), вихідці із неблагополучних сімей, так і вихідці із цілком педагогічно та матеріально благополучних сімей.

На сьогоднішній день стрімкий ріст правопорушень, особливо підліткових та молодіжних, показує безглуздість боротьби зі злочинністю шляхом застосування лише традиційних методів та жорстких покарань. Велика кількість досліджень впливу покарань на людей, які вчинили злочин, показала, що немає ніяких ознак, які б свідчили про те, що покарання допомагає людям змінитися на краще. Навпаки, природною реакцією на жорстокість стає ще більша жорстокість та агресія, що призводить тільки до зростання рівня злочинності [3].

Каральні засоби щодо підлітків ніколи не дають позитивних результатів. Карати дитину означає залякувати її, а це формує в психіці ще більше негативних тенденцій, які під пресом стають сильнішими й

деформованими. Дитина назавжди залишиться заляканою та може провести сіре життя, реалізуючи у майбутньому свої негативи через насильство в родині. На жаль, сьогодні поліція не є достатньо фаховою, щоб профілактично виховувати кримінальних підлітків [3].

Отже, на сьогодні особливо гостро постає питання подальшого реформування чинного законодавства у сфері кримінальної політики щодо неповнолітніх як однієї з більш вразливих верств населення, приведення законодавства у відповідність до міжнародних стандартів та реалізації його на практиці.

Література:

1. Криминология: Підручник / Під ред. Н. Ф. Кузнєцової, В. В. Лунєєва. – 2-ге вид. – М.: Волтерс Клувер, 2004. – 640 с.
2. Васильківська І. Запобігання злочинності неповнолітніх в Україні: деякі аспекти // Право України. – 2004. – №1. – С. 95-98.
3. Підліткова злочинність: самоствердження чи зухвальство? // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.gazeta.lviv.ua/life/2013/11/22/18525>

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ КЕЙС-СТАДІ В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СУДНОВОДІВ ДО МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Бузовська Ю. Ф.,

аспірантка кафедри соціальної педагогіки,

психології та педагогічних інновацій

Південноукраїнський національний педагогічний

університет імені К. Д. Ушинського

м. Одеса, Україна

Професійна підготовка майбутніх судноводіїв складається з багатьох компонентів, одним з яких є їх підготовка до міжкультурного спілкування. Для досягнення позитивного результату підготовки майбутніх судноводіїв до міжкультурної взаємодії необхідно залучати ефективні перевірені та новітні методи, прийоми та форми навчання.

Навчальний процес з підготовки до міжкультурної взаємодії необхідно організувати у такий спосіб, при якому учасники цього процесу знаходяться в активній взаємодії, кожен курсант має високий ступінь включеності у цей процес, при якому активізується пізнавальний інтерес курсантів до набуття знань та вмінь міжкультурної комунікації, до ведення такої діяльності загалом. Інтерактивні методи навчання покликані вирішити вищезазначені проблеми та простимулювати пізнавальну активність курсантів, заохотити їх до навчання у творчій атмосфері та на демократичних засадах.

До інтерактивних методів навчання належать: дискусії, мозкові штурми, рольові ігри, робота у групах, робота в парах, відпрацювання навичок, імітаційні ігри, методи кейс-стаді, тощо.

Метод кейс-стаді (Case-Study) активно використовується у багатьох галузях освіти, оскільки за допомогою цього методу можливим є впровадження сучасних тенденцій в освіті: перехід від класичної моделі навчання (передачі інформації від викладача до студента) до акцентування на пізнавальній діяльності учня, на його творчому мисленні, на його якостях, на формуванні знань та навичок, які допомагають знайти вихід з проблемної ситуації, а також на стимулюванні його активної розумової діяльності.

Використовуючи кейс-методи в практичній діяльності, за словами Ю. Дегтярьової, слід пам'ятати про «основні принципи даного методу: 1) кейс-метод призначений для отримання знань за дисциплінами, темами, істина в яких неоднозначна; 2) в процесі співпраці викладача і студентів зусилля останніх спрямовані не на оволодіння готовим знанням, а на його формування; 3) результатом такої діяльності є не тільки отримання знань, а й формування навичок та вмінь навчальної роботи; безперечно, такі навички та вміння стануть у нагоді і в майбутній професійній діяльності тих, хто навчається; 4) важливою перевагою кейс-методу є формування цінностей, життєвих настанов студентів» [1].

На думку В. Смелікової, аналіз кейса – це обговорення чотирьох головних запитань:

- «1) У чому полягає проблема в запропонованій ситуації?
- 2) Кому з героїв належить вирішити цю проблему?
- 3) Які варіанти вирішення проблеми є у цього героя (або героїв)?
- 4) Які можуть бути результати цих рішень?» [2, с. 84].

Метод кейсів дозволяє майбутнім судоводіям відпрацювати набуті знання міжкультурної комунікації на практиці у квазі-професійних

ситуаціях міжкультурної взаємодії на заняттях з викладачем, розвивати комунікативні навички іншомовного міжкультурного спілкування.

На лекційних заняттях курсанти вивчають культуру, традиції, звичаї інших країн та народів світу, знайомляться з особливостями спілкування з представниками інших країн та культур. Практичні заняття дозволяють відпрацювати засвоєний на лекціях курсантами матеріал, а також дають можливість викладачеві перевірити ступінь розуміння матеріалу, його засвоєння та здатність курсантів застосовувати набуті знання на практиці, вільно оперувати інформацією про міжкультурну комунікацію.

Відпрацювання матеріалу на практиці відбувається за рахунок вирішення проблем та програвання майбутніми судноводіями ситуацій міжкультурної взаємодії, які можуть трапитись у процесі виконання професійних завдань та у неробочий час, знаходячись на судні або поза його межами.

Вважаємо, що використання методу кейс-стаді у підготовці майбутніх судноводіїв до міжкультурного спілкування буде сприяти:

- розвитку вмінь аналізувати ситуації міжкультурного спілкування, тобто виявляти причини невдачі комунікативних актів, причини виникнення конфліктів;
- формуванню навичок знаходити способи вирішення конфліктних ситуацій або, що краще, способи уникнення конфліктів;
- визначати та обирати правильні іншомовні засоби спілкування для кожної ситуації, вірні моделі поведінки для кожної ситуації; тощо.

Набуті теоретичні знання особливостей міжкультурного спілкування в поєднанні з застосуванням цих знань на практиці у навчальному процесі будуть сприяти формуванню необхідних комунікативних навичок майбутніх судноводіїв, вмінь передбачати та нівелювати можливі або виникаючі конфлікти в процесі міжкультурної взаємодії, дозволять

розкрити в курсантах творчий потенціал до побудови міжкультурної комунікації та вибору вірних моделей міжкультурної взаємодії для досягнення порозуміння.

Література:

1. Дегтярьова Ю. В. Підвищення ефективності навчання іноземних мов з використанням кейс-методів [Електронний ресурс] / Ю. В. Дегтярьова // Викладання мов у вищих навчальних закладах. – 2010. – Режим доступу до ресурсу: <https://docviewer.yandex.ua/view/690648375/>
2. Смелікова В. Б. Підготовка майбутніх судоводіїв до професійно-орієнтованого спілкування засобами кейс-технологій : дис. канд. : 13.00.04 – теор / Смелікова Вікторія Борисівна – Херсон, 2017. – 305 с.

МЕТОДИКА РОЗВИТКУ ФІЗИЧНИХ ЯКОСТЕЙ СПОРТСМЕНІВ

Гаврилова Н. М.,

старший викладач кафедри спортивного вдосконалення

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут

імені Ігоря Сікорського»

м. Київ, Україна

Мохунько О. Д.,

старший викладач кафедри спортивного вдосконалення

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут

імені Ігоря Сікорського»

м. Київ, Україна

*Муравський Л. В.,
викладач кафедри спортивного вдосконалення
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут
імені Ігоря Сікорського»
м. Київ, Україна*

Заняття будь-яким видом спорту сприяє розвитку фізичних якостей людини. До фізичних якостей, як відомо, відносяться: сила, швидкість, витривалість і гнучкість, або рухливість у суглобах [1]. Сила, як фізична якість, проявляється через сукупність силових здібностей, що забезпечують засіб фізичного впливу людини на зовнішні об'єкти [2]. Силові здібності виявляються через силу дії, що розвивається людиною за допомогою м'язових напруг. Кількісна складова прояву сили залежить від зовнішніх факторів – обтяжень, зовнішніх умов, розташування тіла і його ланок у просторі, та від внутрішнього функціонального стану м'язів та психічного стану людини. Розрізняють абсолютну і відносну силу дії. Абсолютна сила визначається максимальними показниками м'язових напруг без обліку маси тіла людини, а відносна – відношенням абсолютної сили до власної маси тіла [3; 4].

В розвитку силових здібностей розрізняють два методи: використання вправ з максимальними навантаженнями (зусиллями) і використання вправ з неграничними обтяженнями. Вправи з максимальними зусиллями припускають виконання рухових дій із граничними або біля граничними (90-95 %) навантаженнями від максимальної величини. Це забезпечує максимальну мобілізацію нервово-м'язового апарата і найбільший приріст силових здібностей.

Вправи з неграничними обтяженнями характеризуються виконанням рухових дій з максимальним числом повторень при відносно

невеликих обтяженнях (до 50-60 % від граничних). Це дозволяє виконувати великий обсяг роботи і забезпечує прискорений ріст м'язової маси. Крім того, неграничні обтяження не затрудняють контроль за технікою рухів. При цьому режимі роботи тренувальний ефект досягається протягом тривалого часу [4].

Тривалість механічної роботи до повного стомлення можна розділити на три фази: початкового стомлення, компенсованого і декомпенсованого стомлення. Перша фаза характеризується появою початкових ознак втоми, друга – прогресивним поглибленням стомлення, підтримкою заданої інтенсивності роботи за рахунок додаткових вольових зусиль і частковою зміною функціональної структури рухової дії (наприклад, зменшенням довжини і збільшенням темпу кроків при бігу). Третя фаза характеризується високим ступенем стомлення, що приводить до зниження інтенсивності роботи аж до її припинення [4]. Вправи з максимальними зусиллями припускають виконання рухових дій з граничними, або біля граничними (100-95 %) від максимальної величини обтяженнями [4]. Це забезпечує максимальну мобілізацію нервово-м'язового апарата і найбільший приріст силових здібностей.

Робоча гіпотеза. Виходячи з вищезгаданого можна прийти до висновку, що при виконанні вправ з обтяженнями для розвитку сили рекомендується виконувати вправи з навантаженнями наближеними до максимальних, тобто 95-100 % від максимальної ваги, та виконувати їх від 1 до 3 разів.

Для розвитку силової витривалості багаторазове повторення вправ з обтяженнями 50-60 % від максимальної ваги і виконувати від 10 до 20 повторень. Але рекомендацій з конкретного дозування цих вправ у доступній літературі ми не знайшли. Відповідно до цього була сформульована мета роботи.

Мета роботи. Визначити оптимальні режими тренувальних навантажень для розвитку сили, м'язової маси та силової витривалості на заняттях атлетичною гімнастикою для студентів, які займаються в групах спортивного вдосконалення в програмі фізичного виховання ВНЗ.

Завдання дослідження. Визначити обсяг і інтенсивність тренувальних навантажень для розвитку сили та м'язової маси при тренуванні з навантаженнями.

Методи дослідження. Аналіз літературних джерел. Антропометричні обстеження об'єму біцепса та стегна. Педагогічний експеримент, де порівнювались результати тренування різних груп студентів, які займаються атлетичною гімнастикою. Метод математичної статистики, який включав: визначення середньоарифметичного показника – \bar{x} , відхилення від середньоарифметичного показника – $\pm m$, визначення розмаху варіації – R , показника варіації – $V\%$.

Організація дослідження. В дослідженнях взяли участь 40 студентів, які займаються у відділенні атлетичної гімнастики Національного технічного університету України (КПІ), віком від 18 до 21 року.

З 40 чоловік було сформовано 5 груп по 8 чол. Кожній групі пропонувались індивідуальні навантаження для розвитку сили, витривалості і росту м'язової маси.

Для розвитку сили пропонувались слідуєчі навантаження: 1-й групі з 10 чоловік – жим штанги лежачи, тяга на біцепс і присідання з навантаженням – 95 % максимальної ваги; 2-й групі ті ж вправи – 90 % максимальної ваги; 3-й групі – 80 % від максимальної ваги. Відпочинок між підходами складав 1 хвилину; 4 групі – навантаження «до стомлення» з вагою 60-70 % від максимальної. Відпочинок між сетами 60 секунд.

Наприкінці дослідження визначався об'єм м'язової маси та максимальне навантаження, яке підіймав спортсмен. Показником об'єму

м'язової маси був обсяг стегна і біцепса, показником сили максимальна вага штанги.

Тренувальні навантаження продовжувалися 3 зимових місяці – грудень, січень і лютий. Тренування проводилися три рази в тиждень. Інтервал між тренуваннями складав 48 годин. Спортсмени виконували максимальну кількість повторів з запропованою вагою. Показники сили, і м'язової маси реєструвалися після 3 місяців тренування і порівнювалися з фоновими показниками. В результаті експерименту були отримані наступні результати: найкращі показники сили у студентів зареєстровані при виконанні навантажень 90 % від максимальної ваги. Зокрема в 3 сетах по 3 підходи показники сили (максимальна вага штанги в жимі та в присіді) збільшилися на 4 та 5 кг відповідно ($61 \pm 8 - 65 \pm 7$ та $62 \pm 10 - 67 \pm 13$). При навантаженні 95 % ($61 \pm 8 - 64 \pm 6$ та $62 \pm 10 - 65 \pm 10$).

Найбільше збільшення м'язової маси було зареєстровано при навантаженні 80 % від максимального ($24 \pm 4 - 28 \pm 7$ – збільшення біцепсу, та $37 \pm 5 - 40 \pm 7$ – стегна, порівняно з $24 \pm 4 - 26 \pm 6$ та $37 \pm 5 - 38 \pm 6$ при 95 % мах ваги, $24 \pm 4 - 27 \pm 5 - 90\%$ та $24 \pm 4 - 27 \pm 7$ та $37 \pm 5 - 38 \pm 5$ при 70 %).

Висновки. На заняттях атлетичною гімнастикою в ВУЗі студентам доцільно використовувати наступні навантаження: Для розвитку сили – 3 підходи 90% від максимальної ваги з відпочинком 60 секунд. Для росту м'язової маси 3 підходи по 12 повторів – 80 % від максимальної ваги з відпочинком 60 секунд. Для витривалості – 3x15 повторів з максимальною вагою 60 % і відпочинком між повторами 3 хвилини.

Література:

1. Гудзь П. З. Відбудовні процеси в м'язах при тренуваннях з великими фізичними навантаженнями. / П. З Гудзь // Система восстановительных

- средств в спорте. Всесоюзная конференция. – Київ: КГИФК, – 1973. – С.7-9.
2. Платонов В. М. Загальна теорія підготовки спортсменів в олімпійському спорті. /В. М Платонов. – Київ: «Олімпійська література». – 1997, – 583 с.
3. Зациорский В. М., Дилин В. П. До теоретичного обґрунтування сучасної методики виховання швидкості рухів / В. М. Зациорский, В. П. Дилин // Теорія і практика фізичної культури. – 1969, №6, – С.23-27.
4. Шварценеггер А. Нова енциклопедія бодибилдинга. / А. Шварценеггер – М., М., «Эксмо» / – 2005, – 689 с.

**ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ
ПЕДАГОГІЧНОГО ТАКТУ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ
ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ**

Добридень А. В.,

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри виховних технологій
та педагогічної творчості
Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини
м. Умань, Україна*

У сучасних умовах перед педагогічною наукою і практикою стоїть завдання переосмислити з гуманно-демократичних позицій сутність і технологічні підходи до застосування педагогічного такту, поставити у центр виховної роботи добрі людські стосунки вихователя з вихованцями. Сьогодні як ніколи такі проблеми стають актуальними. Це пов'язано з

розвитком демократичного суспільства в нашій країні, при якому на перший план постає людина як особистість, що вимагає до себе уваги і доброзичливого ставлення.

Актуальними для підвищення ефективності педагогічного процесу є розкриття властивостей і якостей особистості вчителя початкової школи, що дозволяють успішно оволодівати технологіями застосування такту в освітній та виховній роботі, виявляти умови, при яких педагогічні вміння вчителя переростають в його професійну звичку тактовного впливу на вихованців. Слід взяти до уваги, що тактовність має виховне значення не тільки в діяльності вчителя, в спілкуванні батьків з дітьми, а й у всіх видах діяльності.

Аналіз наукових праць дослідників проблеми педагогічного такту дозволив зробити висновок про те, що найбільш досліджуваними категоріями, пов'язаними з проблемою педагогічного такту, є: етичні знання й уміння представника педагогічної професії, що є передумовою педагогічного такту (Л. Альошина, В. Гусоєв, В. Писаренко, І. Писаренко, В. Чернокозова, І. Чернокозов); педагогічна культура, компонентом якої виступає педагогічний такт (О. Гармаш, М. Васильєва, М. Гриньова, І. Ісаєв, П. Садчикова, Л. Спирін); стиль поведінки, в якому виявляється педагогічний такт учителя (С. Акбієв, А. Водейко, Д. Самуйленков, Є. Саннікова); мистецтво спілкування вчителя з іншими учасниками педагогічного процесу (А. Бардін, М. Богданова, А. Борисова, Б. Бушелева, Е. Гришин).

Дослідники проблеми педагогічного такту по-різному трактують це поняття: іноді такт ототожнюють з якостями вихованості, і тоді це поняття прирівнюється до поняття ввічливості; тактовність – це ставлення вчителя до справи навчання і виховання; педагогічний такт – це специфічний інструмент впливу, що вимагає наявності професійних

педагогічних якостей: майстерності, творчого потенціалу, моральних почуттів [5, с. 105].

Педагогічний такт – це почуття міри в поведінці і діях вчителя, що включає в себе високу гуманність, повагу до гідності учня, справедливість, витримку у відносинах з дітьми, батьками, колегами [6, с. 43].

Розглядаючи такт як міру педагогічно доцільного впливу, А. Макаренко встановив: вибір індивідуального підходу до вихованців у конкретній педагогічній ситуації, делікатний дотик до особистості дитини дозволяють встановлювати з ним добрі людські стосунки. Педагогічна майстерність у застосуванні такту вихователем, полягає в умінні керівника виховного колективу емоційно ідентифікувати себе з кожним вихованцем, адекватно зрозуміти його думки і переживання [3, с. 111].

Педагогічний такт – результат творчості вихователя, його моральна поведінка, яка ґрунтується на нормах гуманності і включає найбільш доцільний, безболісний шлях виховання, а також відповідальність вихователя за дії. Тактовність виступає вимогою морального життя і свідчить про педагогічну майстерність вчителя.

Питання теорії і технології педагогічного такту змістовно висвітлені в гуманно-особистісній концепції Ш. Амонашвілі, яка включає ідеї, наукові і духовні цінності, систематизований і узагальнений передовий досвід гуманістичного виховання. Педагогічний такт характеризується як особистісно-орієнтований вплив на дитину, що включає мистецтво любові до дітей, свободу вибору, радість спілкування та пізнання. У цьому впливі і взаємодії вихователя з вихованцем провідна роль відводиться духовно-моральному становленню особистості, формування у дитини благородної людини шляхом підвищення його душі, розвитку розуму, прагнення до прекрасного [1, с. 68].

Такт відноситься до моральних регуляторів педагогічного процесу і ґрунтується на морально-психологічних якостях вчителя.

Основними елементами педагогічного такту є:

- вимогливість і повага до вихованця;
- вміння бачити і чути учня, співпереживати йому;
- діловий тон спілкування;
- уважність, чуйність педагога.

Педагогічний такт багато в чому залежить від особистих якостей педагога, його кругозору, культури, волі, громадянської позиції та професійної майстерності. Він є тією основою, на якій ґрунтуються відносини між вчителями та учнями.

Якості особистості, що характеризують професійно-педагогічну спрямованість учителя початкової школи, є передумовою і концентрованим виразом його авторитетності. Якщо в рамках інших професій звучать вирази «науковий авторитет», «визнаний авторитет у своїй області», то у вчителя може бути єдиний і неподільний авторитет особистості [4, с. 135].

Авторитетом користуються вчителі високоморальні, з гуманістичною спрямованістю особистості, милосердні, які вміють співчувати іншому, зрозуміти його і в той же час ділові, справедливі, принципові, працьовиті, оптимістично налаштовані. Це все є загальнолюдськими якостями і властивостями педагогічної професії.

Педагогом-майстром може бути тільки той, хто присвятив своє життя дітям, хто сам має ті якості, які він прищеплює своїм учням. Нове покоління може виховати тільки по-новому мислячий і творчо працюючий педагог [2].

Виходячи з вищевикладеного, можна зробити висновок, що педагогічний такт і культура вчителя початкової школи є цілісною системою елементів, яка виражається в гармонійному поєднанні

моральної свідомості, емоційної культури, моральних переконань і моральної поведінки.

Вищим рівнем педагогічного такту вчителя початкової школи є вироблена, сформована вихованням і освітою, самовдосконаленням і самоосвітою здатність і готовність будувати свою поведінку і професійну діяльність відповідно до системи ціннісних орієнтацій, суспільно прийнятих норм, ідеалів і вимог, професійного обов'язку та моральної відповідальності за результати своєї праці.

Література:

1. Амонашвили Ш. А. Образ и образование // Три ключа. Педагогический вестник. – М.: Изд. дом Шалвы Амонашвили, 2001. – Вып. 5. – 124 с.
2. Добридень А. В. Педагогічна майстерність – складова професійної підготовки майбутнього вчителя початкової школи [Електронний ресурс] // Інституційний репозитарій Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини: <http://dspace.udpu.edu.ua:8181/jspui/handle/6789/8967>
3. Макаренко А. С. Некоторые выводы из моего педагогического опыта // Избранные произведения: у 3-х т. – К.: Радянська школа, 1984. – Т.3. – С. 110-126.
4. Мірошник З. М. Структура особистості вчителя початкових класів: рольовий підхід : [монографія] / Зоя Михайлівна Мірошник. – Х. : ФЛП Шейнина Е. В.; ХНПУ, 2011. – 306 с.
5. Хоружа Л. Л. Етичний розвиток педагога: навчальний посібник / Л. Л. Хоружа. – К. : Академвидав, 2012. – 208 с.
6. Федорова Л. Г. Формування педагогічного такту – основа професійної підготовки майбутнього фахівця / Л. Г. Федорова // Актуальные вопросы в современной науке [сб. научных докладов]. – Варшава, 2013. – Часть 3/2. – С. 42-50.

З ДОСВІДУ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ

Єрмолаєва О. П.,

викладач англійської мови

Бахмутський коледж транспортної інфраструктури

м. Бахмут, Україна

Одним із найважливіших питань сучасної освітньої політики є питання викладання іноземної мови згідно з принципами Європейської системи навчання. На сучасному етапі дуже важко уявити кваліфікованого фахівця без знання іноземної мови, без вміння спілкуватися нею як на побутовому, так і на професійному рівні. Зміст навчання англійської мови для студентів немовних спеціальностей повинний бути зорієнтованим на формування фахівця, що володіє достатнім рівнем професіоналізму та конкурентоздатності на ринку праці.

Вивчення іноземної мови професійного спрямування позиціонується як ключовий пріоритет в оновленні вищої освіти в Україні. Потреба у підвищенні якості знання англійської мови за професійним спрямуванням фахівців залізничного транспорту збігається з оголошеним загальним державним курсом на європейську інтеграцію України. Найкоротший шлях до встановлення дружніх політичних, соціально-економічних та технологічних відносин між партнерами – це діалоги між фахівцями на рівнях. Але для цього треба мати певні договірні інструменти, одним з яких є спільна мова спілкування, якою фактично є англійська мова. [2].

На сьогодні вивчення курсу «Англійська мова за професійним спрямуванням» є особливо актуальним, так як це один з сучасних

предметів, що є обов'язковим для вивчення та використовується у фаховій підготовці спеціалістів [2].

Особливістю викладання англійської мови у немовних навчальних закладах є формування в студентів комунікативної компетенції – умінь і навичок здійснювати спілкування в усній і писемній формі у межах професійної сфери і тематики, визначених навчальною програмою. Основними актуальними завданнями викладачів та студентів є оволодіння знаннями фахової терміносистеми і набуття вмій використовувати вузькоспеціалізовану лексику для виконання навчальних професійно орієнтованих завдань [1]. Англійську мову вивчають у всіх навчальних закладах України технічного спрямування, у тому числі, залізничного. Кожен мотивований до навчання студент, який мріє досягти високого рівня професійної компетентності, зробити успішну кар'єру та самореалізуватись, розуміє переваги володіння іноземною мовою спеціалістами залізничного транспорту. Відкриття нових залізничних напрямків за кордон, використання нового залізничного обладнання, перехід на європейські стандарти роботи та обслуговування залізниць потребує не тільки фундаментальних знань базових предметів, а і володіння іноземною мовою на достатньому для сучасного спеціаліста рівні. Рівноцінне володіння англійською мовою є особливо важливим для розуміння питань, що обговорюються при створенні та модернізації або адаптації складної залізничної техніки: локомотивів, рухомого складу, вагонів, систем електронного керування тощо. Недостатність взаєморозуміння між розробником нової техніки, виробником і замовником може привести, при експлуатації цих виробів, до значних втрат внаслідок невідповідності надійності виробів умовам експлуатації в Україні, а отже, до значних додаткових витрат на доопрацювання і обслуговування цієї техніки. Робота сучасних спеціалістів-залізничників, яка пов'язана з обслуговуванням пасажирів, також потребує знання

англійської мови, бо персонал сучасного міжнародного потягу є своєрідною візитівкою іміджу нашої країни.

Основною проблемою, яка стоїть перед викладачами іноземної мови за професійним спрямуванням у технічних навчальних закладах, є недостатня кількість годин іноземної мови в навчальному плані. Це ускладнює процес оволодіння мовленнєвим матеріалом, тому діяльність викладачів спрямована на пошук ефективних форм мотивації студентів, особливих прийомів та засобів викладання великого обсягу матеріалу, таким чином, щоб за обмежений період сформувавши необхідні фахові знання та вміння користуватися ними в межах своєї спеціальності.

Залізничний напрям професійно-орієнтованого навчання англійської мови досліджений мало. Складно знайти методичну та фахову літературу, яка б допомогла поставити вивчення англійської мови за професійним спрямуванням на достатньо високий рівень. В наслідок відсутності достатнього спеціалізованого методичного забезпечення та існуючої складності для викладачів-гуманітаріїв навчити студентів тлумаченню на англійській мові вузькоспеціалізованих технічних понять залізничної галузі, випускники ВНЗ та фахівці залізничних підприємств у своїй більшості не можуть вільно спілкуватися з професійних питань зі своїми іноземними колегами. Якщо говорити більш конкретно про складнощі навчання, то слід сказати, що практично відсутні підручники, які б відповідали сучасним вимогам навчання спеціалістів-залізничників. Практично неможливо мати в достатній кількості для роботи термінологічні словники залізничних термінів. Для роботи зі студентами залізничних спеціальностей ми склали міні-словник термінів, які вивчають наші студенти до того, як почати працювати над залізничними текстами. Робота з лексикою інколи викликає певні труднощі, тому що, наприклад, коли на заняттях вивчаються такі терміни як: *a tie* (амер.) – шпала, *a sleeper* (брит.) – шпала, *a car* – вагон, *a joint* – стик, *an overhead* –

контактна мережа, які студенти перекладають опираючись на свої попередні знання, як краватка, сплячий, машина, з'єднання, над головою, тому що ці слова дійсно так перекладаються в словнику загальноживаних термінів та при комп'ютерному перекладі. Для ефективного засвоєння навчального матеріалу та термінологічної лексики створюється система вправ, яка дозволяла би розвивати та покращувати навички з усіх видів мовленнєвої діяльності. У відповідності до виду вправи формується й завдання для її виконання. Опрацювання фахових текстів починається з передтекстових завдань на уміння прогнозувати зміст і мету тексту, актуалізувати досвід і знання студентів. Ці завдання допомагають студентам сформулювати свою власну думку та підсилюють їх мотивацію.

Однією з особливостей вивчення мови професійного спрямування є те, що вона має бути максимально наближена до реальної професійної діяльності. Отже, дуже важливо ретельно підібрати навчальний матеріал, який би доповнював та поглиблював знання студентів з профільних дисциплін та сприяв розвитку навичок роботи з професійно-орієнтованими текстами. Виділяється декілька критеріїв відбору фахових текстів. По-перше, це тематика та зміст. Текст, який повністю відповідає тематиці, допомагає студентам розширити знання з фаху, розкрити значення термінів. Від змісту матеріалу залежить наскільки ефективно викладач зможе організувати навчальну діяльність студентів під час заняття, залучати їх до творчої діяльності. Не менш важливий критерій відбору фахових текстів – це доступність та зрозумілість матеріалу. Ще один важливий критерій фахових текстів це актуальність та сучасність. Але постає питання де знайти текст, який би відповідав всім критеріям та потребам навчального процесу. Мережа Інтернет є невичерпним джерелом інформації з будь-якої тематики. Проте, знайти потрібні тексти в готовому вигляді вкрай важко. Тому, для використання автентичних

текстів у процесі навчання іноземної мови професійного спрямування необхідно провести адаптацію одного або навіть кількох відібраних автентичних текстів, об'єднаних спільною тематикою. Нами була підготовлена збірка текстів зі спеціальності та різнорівневі вправи до них. Викладачі нашого коледжу працюють над створенням методичних вказівок та електронного підручника. Але переклад навіть адаптованих текстів викликає у студентів труднощі, тому що правильний літературний переклад потребує не тільки знань англійської мови, а й знань зі спеціальності та вміння висловлювати думку українською мовою правильно. Навіть для викладача мають місце труднощі, пов'язані з особливістю перекладу не завжди зрозумілого для викладача тексту через специфічну термінологію. Спеціальна підготовка викладача відбувається, як вважає вчений П. Образцов, «у межах самоосвіти». Викладач здебільшого не є фахівцем галузі, яку він повинен розглядати під час викладання професійно-орієнтованої мови. Як слушно зазначають українські педагоги Т. Загоруйко й О. Курочкіна, викладач іноземної мови не має вчити студентів бізнесу чи іншої фахової дисципліни: «Він може лише допомогти виробити вміння користування іноземною мовою як засобом комунікації в їхній професійній діяльності» [6]. Важливою є також психологічна готовність педагога до значного збільшення методичної роботи, що пов'язано зі змінами різновидів роботи та збільшенням часу для підготовки до заняття.

Маючи великий досвід роботи, ми можемо сказати, що часто звертались до фахових підручників, а також за допомогою інженерів-залізничників, які консультували нас з приводу деяких питань. Наприклад, слово *a railway station* може перекладатись як вокзал, так і залізнична станція, а це різні поняття для студентів, майбутня спеціальність яких – організація руху поїздів. Якщо викладач, керуючись основними положеннями педагогіки співробітництва, вміє правильно

залучити ерудованих студентів, то це допоможе йому вийти з деяких складних ситуацій. В центрі навчальної діяльності завжди має бути учень, адже «сучасна освіта сьогодні неможлива без звернення до особистості» [5]. Але високий професійний рівень студентів у своїй галузі носить двосторонній характер. Загалом, ерудовані студенти полегшують роботу викладача іноземної мови, налаштовують увесь навчальний процес на творчість і сприяють поглибленню комунікативності. Але окремі студенти, в силу різних причин, вважають звернення викладача за допомогою студентів при перекладі або тлумаченні деяких термінологічних текстів, за прогалини в його знаннях. Це створює напружену психологічну атмосферу на занятті, ускладнюючи навчальний процес.

Отже, ми вбачаємо, що використання інтерактивних методів навчання та комп'ютерних технологій – запорука успішності навчального процесу.

У викладанні іноземної мови професійного спрямування важливого значення набуває інтерактивний метод навчання, де студент є активним творцем процесу навчання, здатним до взаємодії та активного спілкування. Саме інтерактивні технології створюють необхідні передумови для формування мовленнєвої компетенції студентів. У процесі реалізації інтерактивного методу на заняттях з іноземної мови професійного спрямування необхідно пам'ятати, що його базовим принципом є принцип колективної взаємодії. Використання в навчальному процесі інтерактивних технологій збільшує діапазон термінологічної лексики за фахом, робить процес навчання пізнавальним і професійно спрямованим [4].

Звісно, викладачеві дисципліни «Іноземна мова за професійним спрямуванням» слід проводити заняття на високому рівні, щоб мотивувати студентів та залучити їх до активного та творчого процесу

оволодіння навичками читання, перекладу та говоріння з теми. В своїй роботі, ми часто використовуємо наступні види організації роботи груп: «Діалог» – пошук узгодженого рішення; «Спільний проект» – висвітлення проблеми з різних боків; «Коло ідей» – вирішення гострих суперечливих питань та інші. Якщо студенти мають великий запас активної лексики, певну позицію з тієї чи іншої проблеми, набувають актуальності «круглі столи» та заняття-конференції, в центрі яких знаходиться проблема, що не може не турбувати: моя майбутня робота, екологічні проблеми, права та обов'язки молодих спеціалістів. Саме такі конференції, під час яких відбувається живий діалог учасників, висловлюються нестандартні, протилежні думки, занурюють студентів в живу, непідготовлену атмосферу спілкування.

Бурхливий розвиток та все більш широке застосування мережі Інтернет стали поштовхом для впровадження передових форм навчання та забезпечення студентів новими навчальними матеріалами. Сьогодні викладачі та студенти можуть користуватися електронними підручниками, бібліотеками, системами тестування. Систематичне використання ІКТ та інтернету сприяє урізноманітненню методів і форм роботи з граматичним, лексичним матеріалом. Дуже зручно використовувати тестові форми роботи з миттєвою їх перевіркою, а також працювати з лексичним матеріалом з опорою на його прослуховування і подальше запам'ятовування, що відбувається через гру, вікторину та додає інтересу у вивченні мови [3]. Інтернет допомагає спілкуванню з носіями мови через Скайп, Вайбер.

Широкого поширення, в нашій роботі, набув метод презентацій, який використовується на заключному, узагальнюючому етапі вивчення теми. Наші студенти підготували відео-презентації, які дають можливість ефективно використовуючи час, познайомитися з історією розвитку залізниць світу, залізницями України, сучасними вимогами на

залізничному транспорті, вирішенням екологічних проблем, пов'язаних з роботою залізничного транспорту, новітніми технологіями на європейських залізницях.

Як викладачі, ми прагнемо до того, щоб наші заняття відповідали вимогам інтерактивного навчання. На нашу думку, використання інтерактивних методів на занятті заохочує до навчання, робить сам процес навчання цікавим. Майже всі студенти бажають оволодіти іноземною мовою, але, зіткнувшись із різноманітними труднощами на шляху до досягнення мети, їх мотивація може знижуватись, зникає активність, погіршується успішність, втрачається віра в свої сили. Щоб зробити заняття дійсно захоплюючими, ми повинні постійно застосовувати різноманітні види навчальної діяльності, виступати в ролі вчителя, організатора спілкування, опонента в дискусіях. У нашій роботі, ми намагаємось застосовувати такі прийоми навчання, які сприяють підтриманню інтересу студентів до іноземної мови, допомагають залучити всіх до мовленнєвої діяльності. До таких прийомів належать: робота в парах, робота в групах, навчальні ситуації, ігри, зокрема рольові та ділові, створення ситуації спілкування.

Провідну роль в навчальному процесі відіграють заняття з практичною спрямованістю, під час яких студенти ознайомлюються з новою лексикою, опрацьовують технічні тексти, навчаються використовувати здобуті знання на практиці. З цією метою нами були створені методичні вказівки та тести для проміжного та підсумкового контролю. Якщо говорити конкретно, то хотілось би виділити такі різновиди роботи, як:

1. Парафраза. Наприклад, студентам відділення «Комп'ютерні та інформаційні технології» дається завдання підготувати текст реклами нової моделі комп'ютеру. Студенти протягом 2-3 хвилин по черзі формулюють текст реклами. Кожний наступний учасник перефразовує

вислів попереднього й додає свій варіант. При цьому, викладач керує процесом. По завершенню студенти вибирають найбільш перспективні ідеї й формулюють остаточний варіант реклами нового продукту.

2. Вирішення проблеми. Цей різновид роботи передбачає роботу в парах й вимагає обміну думками. Наприклад, студентам відділення «Організація перевезень» пропонується вирішити ситуацію, коли пасажери потягу в результаті форс мажорних обставин покинули свій потяг і не знають, як дістатись до місця призначення. Для цього необхідно розділити учасників на 2-3 групи і дати їм можливість висловити свої думки. Протягом 5 хвилин студенти повинні вирішити наступну проблему. Після колективного обговорення ситуації один представник із кожної групи оголошує рішення.

3. Інтерв'ю є різновидом роботи в парах. Викладач розподіляє ролі між студентами – журналіст / працівник підприємства. Студент, який грає роль журналіста цікавиться організацією роботи вокзалу / вантажної / пасажирської станції, умовами праці, перспективами кар'єрного росту працівників, атмосферою в колективі, тощо. Інший студент, тобто працівник підприємства в повсякденному житті, відповідає на питання журналіста.

4. Дебати. Студенти аналізують дві пропозиції щодо поліпшення умов праці. Після цього вони вибирають одну пропозицію, яка їх зацікавила найбільше й наводять аргументи.

Для того, щоб викликати цікавість студентів, внутрішню самоповагу до себе, одним з факторів навчального процесу є створення позитивної атмосфери, ситуації успіху. Тому нашим студентам, ми часто пропонуємо такий вид діяльності, як самостійні та індивідуальні роботи. В основі таких завдань лежить метод проектів. Розробка проектів розвиває інтелектуальні уміння студентів, швидкість реакції і здатність вести діалог, а також мотивує взаємодію студентів у групі, сприяє пошуку

і віднаходженню студентами потрібного розв'язку поставленої проблеми під час дискусії, усуває страх висловлювати свої думки англійською мовою. Як би не було важко викладати іноземну мову за професійним спрямування, ми б хотіли відмітити, що самі обдаровані випускники нашого коледжу захищають дипломи англійською мовою, отримуючи не тільки фундаментальні знання, але й моральне задоволення.

Особлива увага приділяється іноземній мові професійного спрямування, бо саме вона надає змогу реалізувати всі аспекти професійної діяльності. Збільшення інформаційного потоку з кожним днем неминуче призводить до того, що випускникам вищих навчальних закладів доведеться зіткнутися з необхідністю інтенсивного використання іноземної мови в професійній діяльності. Отже, професійна спрямованість має бути головною характерною рисою навчання іноземної мови у навчальних закладах немовного профілю, бо вона ґрунтується на врахуванні потреб майбутніх фахівців і є запорукою успіху і вдалої кар'єри.

Література:

1. Барабанова Г. В. Методика навчання професійно-орієнтованого читання в немовному ВНЗ: монографія / Г. В. Барабанова. – К. : Фірма «Інкос», 2005. – 315 с.
2. Крат О. І. Компоненти системи навчання іноземної мови професійного спрямування через зміст професійної діяльності / О. І. Крат // Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. – Серія «Педагогіка і психологія». – 2011. – № 2 (2). – С. 69-74.
3. Кузьміна Л. Система вправ для формування термінологічної компетентності студентів залізничних спеціальностей вчз [Текст] / Лідія Кузьміна // Українська мова і література в школі. – 2013. – № 4. – С. 39-41.

4. Донець С. М, Ель Кассем О. В, Золотаревська Л. І., Нешко С. І. Business English in Rail Engineering: Підручник. – Харків: УкрДУЗТ, 2015. – 126 с.
5. Донець С. М. Англійська мова для студентів залізничних вузів: навч. посібн. / С. М. Донець, О. В. Коростильова, Л. І. Токмакова, В. М. Михайленко, О. П. Фіщенко, О. М. Зінченко. – Х. : УкрДАЗТ, 2008. – 334 с.
6. Т. І. Загоруйко, О. Ф. Курочкіна // Лексико-грамматические инновации в современных славянских языках. – Дн., 2005. – С. 98

ФОРМУВАННЯ ПІЗНАВАЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ УЧНІВ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ

Костроміна К. О.,

вчитель математики

Бердянська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 20

Бердянської міської ради Запорізької області

м. Бердянськ, Україна

Сучасна освіта – це освіта для людини. В школі учень повинен навчитися, в першу чергу, самостійно формувати мету та шляхи її досягнення. Цього досягти значно важче, ніж навчити читати, писати та лічити.

Щоб мати можливість знайти своє місце в житті, учень сучасної школи повинен володіти певними якостями:

- гнучко адаптуватися у мінливих життєвих ситуаціях;
- самостійно та критично мислити;

- уміти бачити та формувати проблему (в особистому та професійному плані), знаходити шляхи раціонального її вирішення;
- усвідомлювати, де і яким чином здобуті знання можуть бути використані в оточуючій його дійсності;
- бути здатним генерувати нові ідеї, творчо мислити;
- грамотно працювати з інформацією (вміти збирати потрібні факти, аналізувати їх, висувати гіпотези вирішення проблем, робити необхідні узагальнення, зіставлення з аналогічними або альтернативними варіантами розв'язання, встановлювати статистичні закономірності, робити аргументовані висновки, використовувати їх для вирішення нових проблем);
- бути комунікабельним, контактним у різних соціальних групах, уміти працювати в колективі, у різних галузях, різних ситуаціях, легко запобігати та вміти виходити з будь-яких конфліктних ситуацій;
- вміти самостійно працювати над розвитком особистої моральності, інтелекту, культурного рівня.

В умовах цієї парадигми освіти вчитель найчастіше виступає в ролі організатора всіх видів діяльності учня як компетентний консультант і помічник. Його професійні вміння повинні бути спрямовані не просто на контроль знань та умінь школярів, а на діагностику їх діяльності та розвитку.

На сучасному етапі розвитку школи для досягнення учнями глибоких і міцних знань з математики необхідно правильно організувати навчальний процес.

Роль учителя є вирішальною у процесах формування мислення, гартування характеру й виховання моральних якостей учня. Від педагогічної майстерності вчителя залежить націлювання учнів на належний навчальний лад. Щоб керувати процесом формування і розвитку здібностей учнів, треба знати актуальні і потенціальні їх рівні.

Спостерігаючи за учнями, можна дійти висновку, що є учні, які на уроці перестають слухати або, навпаки, тільки роблять вигляд, що слухають, але не чують, якщо новий матеріал їх не зацікавив з самого початку. Запобігаючи байдужості на уроці, появу нового матеріалу потрібно підпорядковувати природній допитливості учня: новий факт не виникає з «нічого»; разом з дітьми з'ясувати можливості і його застосування в майбутній професії, а форму організації навчання обирати оптимальною. Отже, завдання, яке постало перед викладачем, – збудити здібності своїх учнів, виховати в них сміливість думки і впевненість у тому, що вони розв'яжуть кожне завдання, – без особистого захоплення справою, без наявності педагогічного такту і таланту, без умілого вибору форм навчання, методів, прийомів та засобів втілити в життя неможливо.

Дана проблема може бути розв'язана, якщо ми доб'ємося глибокого інтересу учнів до вивчення математики, свідомого засвоєння понять, якщо зуміємо показати молоді всю різноманітність застосування теорії, що вивчається, до повсякденної практики [1].

Одним із способів розв'язання задачі оволодіння знаннями учнями – це використання нестандартних, цікавих задач на уроках математики. Такі задачі повинні бути пов'язані з матеріалом, який вивчається, їх умови корисно формулювати коротко, просто, супроводжувати кольоровими малюнками, які викликають позитивні емоції у учнів і економлять час для усунення даних. Цікаві задачі можна використовувати на уроках в якості допоміжного матеріалу для тренування мислення, формування елементів творчої діяльності.

При всій різноманітності цікавого матеріалу, його об'єднує загальні характеристики:

- спосіб розв'язування цікавих задач невідомий учням;
- цікаві задачі сприяють підтримці інтересу до предмета і відіграють роль мотиву до активізації навчально-пізнавальної діяльності;

- цікаві задачі враховують закономірності процесу мислення.

Таким чином, систематичне застосування цікавих нестандартних задач сприяє формуванню та розвитку прийомів розумової діяльності і формуванню логічного мислення учнів. Традиційні форми навчання математики іноді заважають здібному учню повністю проявити себе, тому один зі шляхів подолання цього слід вбачати у використанні нестандартних форм організації навчання [2].

Підвищенню пізнавального інтересу до предмету сприяють також предметні вечори різної тематики, зустрічі з викладачами вищих навчальних закладів, вікторини, ігри, КВК тощо.

Позакласна робота з математики має потужний резерв для реалізації такого завдання навчання, як підвищення пізнавального інтересу, через усе розмаїття форм її проведення. Однією з таких форм є математична гра.

Математичні ігри відрізняються емоційністю, викликають в учнів позитивне ставлення до позакласних занять з математики, а, отже, і до математики в цілому; сприяють активізації навчальної діяльності; загострюють інтелектуальні процеси і головне, сприяють формуванню пізнавального інтересу до предмета. Але слід зауважити, що математична гра як форма позакласної роботи застосовується досить таки рідко, у зв'язку з труднощами організації та проведення. Таким чином, великі освітні, контролюючі, виховують можливості (зокрема можливість розвитку пізнавального інтересу) застосування математичної гри в позакласній роботі з математики реалізуються недостатньо [3, с. 25].

Отже, щоб досягти належного підґрунтя навчального – виховного успіху, потрібно втілювати такі обов'язкові складові роботи:

- виявити реальні інтереси учнів та узгодити з ними добір посильних для виконання завдань та організацію опрацювання навчального матеріалу;

- пропонувати учням на вибір різні види навчальних завдань і форм роботи, заохочуючи самостійність у досягненні наміченого;
- надавати індивідуальну допомогу учням у самостійному плануванні діяльності;
- навчати дотримуватися певних алгоритмів роботи;
- навчати співпраці у груповій, колективній роботі (самоорганізованості, взаємодопомоги, взаємоконтролю, толерантності стосунків, уміння обговорювати непорозуміння чи конфлікти і самостійно шукати шляхи їх подолання тощо).

Чітко спланований результат дій, доповнений на уроці розумовими і навчальними умовами, за допомогою яких можна досягти поставленої мети, і, що дуже важливо, зрозумілий учням зміст роботи, очевидні можливості їх самореалізації, усвідомлення особистого значення досягнення нового, вищого здобутку, створюють особливий психологічний клімат взаємодії учителя-учень, коли фактично унеможлиблюється неучасть школяра у процесі навчального пізнання.

Література:

1. Волосюк О. В. Педагогічні аспекти прикладної спрямованості шкільного курсу математики / О. В. Волосюк, С. В. Онопченко // Вісник ЛНУ ім. Тараса Шевченка. – 2010. – № 17 (204). – С. 36-40.
2. Мойсеєнко Л. А. Творче математичне мислення: психологічна сутність / Л. А. Мойсеєнко // Обдарована дитина. – 2007. – №7. – С. 20-29.
3. Станіславська Г. П. Розвиток творчих здібностей школярів / Г. П. Станіславська. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2007. – 64 с.

АНАЛІЗ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОЇ БАЗИ УКРАЇНИ ЩОДО ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ АГРАРНОЇ ГАЛУЗІ

Попова І. О.,

*кандидат технічних наук, доцент,
доцент кафедри електротехніки і електромеханіки
Таврійський державний агротехнологічний університет
м. Мелітополь, Україна*

Курашкін С. Ф.,

*кандидат технічних наук, доцент,
доцент кафедри електротехніки і електромеханіки
Таврійський державний агротехнологічний університет
м. Мелітополь, Україна*

Метою національної освіти та професійної підготовки фахівців є інтеграція до європейського освітнього простору, в процесі якої повинні відбуватись якісні зміни в організації навчального процесу задля підготовки конкурентоспроможних фахівців для ринку праці [1]. На цьому етапі розвитку суспільство потребує ініціативних, самостійних у прийнятті рішень спеціалістів, які є сформованими особистостями з чітко визначеними цілями, прагненнями та переконаннями.

Завдання професійної освіти та підготовки фахівців аграрної галузі визначається в законах «Про освіту», «Про професійно-технічну освіту», «Про вищу освіту», «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки»; «Про сільськогосподарську дорадчу діяльність»; указах Президента України «Про Національну доктрину розвитку освіти», «Про заходи щодо вдосконалення системи вищої освіти України»; указах Кабінету Міністрів «Про затвердження Державної програми розвитку

вищої освіти»; науково-педагогічних основах – у концепціях; шляхи реалізації – у нормативних документах. Разом з Бюджетним, Податковим та Земельним кодексами ці законодавчі документи створюють реальне поле для розвитку аграрної освіти, професійної підготовки фахівців аграрної галузі і науки в Україні.

Таким чином законодавчо визначені правові, економічні й організаційні принципи державної політики у сфері освіти; законодавчо окреслені соціальні гарантії реалізації прав громадян на освіту; визначена державна політика в галузі вищої освіти, закладено основи державної підтримки науки і науково-технічної політики як розвитку, раціонального використання науково-технічного потенціалу, збільшення внеску науки і техніки в розвиток економіки держави, реалізації соціальних завдань.

Основним завданням національного законодавства щодо професійної підготовки фахівців аграрної галузі є закріплення на законодавчому рівні вимог і умов щодо якісного надання освітніх послуг, що забезпечують матеріальні і духовні прагнення суб'єктів освіти [2].

Світові тенденції глобалізації та інтеграції суспільства визначили принципово нові пріоритети розвитку освітньої галузі та професійної підготовки фахівців аграрної галузі. Адаптація українського законодавства до європейського базується на підписаному Договорі про Партнерство та Співробітництво з країнами ЄС, який встановлює політичні, економічні та торговельні відносини між ЄС та Україною.

Модернізація освітньої галузі в Україні відбувається у контексті намірів України щодо входження в європейський освітній простір, підписання нею положень Болонської декларації. Важливість адаптації українського законодавства щодо професійної підготовки фахівців аграрної галузі до європейського рівня викликана потребою інтеграції національної системи освіти до міжнародного освітнього простору.

У Законах України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про професійно-технічну освіту», Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті наголошується про необхідність підвищення професійного рівня та загальнокультурного рівня випускників. Пріоритетними напрямками державної політики щодо розвитку освіти є: особистісна орієнтація освіти; формування національних та загальнолюдських цінностей; постійне підвищення якості освіти, оновлення її змісту та форм організації навчально-виховного процесу; розвиток системи неперервної професійної освіти та навчання протягом життя; інтеграція вітчизняної освіти в європейський та світовий освітній простір.

Життєво важливим, актуальним сьогодні є розвиток системи професійної підготовки фахівців аграрної галузі у контексті системи неперервної професійної освіти.

Цілі та завдання професійно-технічної освіти, до якої відносяться сільськогосподарські заклади освіти, визначаються Міністерством освіти і науки України відповідно до покладених на неї завдань, яке:

- розробляє державні стандарти освіти, контролює їх дотримання через інспектування, ліцензування, атестацію та акредитацію навчальних закладів у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України;
- визначає мережу професійно-технічних навчальних закладів, спільно з органами управління освітою на місцях організує інформаційне, правове та посередницьке забезпечення працевлаштування випускників професійно-технічних навчальних закладів;
- формує і розміщує державне замовлення на підготовку спеціалістів з професійно-технічною освітою, науково-педагогічних і наукових кадрів.

Особлива увага приділяється необхідності істотно зміцнити навчально-матеріальну базу, здійсненню комп'ютеризації навчальних закладів, впровадженню інформаційних технологій, забезпеченню

ефективної підготовки та підвищенню кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників, запровадженню нових економічних та управлінських механізмів розвитку освіти.

Сьогодні фахівців для агропромислової галузі у системі МОН готують 20 ВНЗ III–IV рівнів акредитації та 114 закладів I та II рівнів акредитації (технікумів, коледжів), що становить близько 16 % усіх ВНЗ України, 32 навчально-курсіві комбінати. Вони користуються нормативно-правовими документами, основними з яких є:

- Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах;
- Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України;
- Порядок призначення і виплати стипендій;
- Про впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу;
- Програма дій щодо реалізації положень Болонської декларації в системі вищої освіти і науки України.

Важливим елементом розвитку професійної підготовки фахівців аграрної галузі є залучення роботодавців до участі у навчальному процесі професійно-технічних навчальних закладів. Згідно з постановою Кабінету міністрів України, підприємства надають робочі місця для проходження учнями, слухачами професійно-технічних навчальних закладів виробничого навчання та виробничої практики. Разом з наданням можливостей проходження виробничої практики, передбачено можливість наступного працевлаштування.

Отже, національне законодавство та нормативно-правова база України свідчить про те, що професійна підготовка фахівців аграрної галузі визнається одним із пріоритетних напрямів державної політики. Професійна підготовка фахівців аграрної галузі справедливо вважається

важливою сферою життєдіяльності у контексті реалізації права кожної людини на освіту та працю та можливості навчатись упродовж життя.

Література:

1. Про вищу освіту: закон України від 01 липня 2014 р. №1556-VII / Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 37-38, ст.2004.
2. Про схвалення Концепції Державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 р. № 1437-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/pras/248907971>

АНАЛИЗ СОСТОЯНИЯ СЕРДЕЧНО-СОСУДИСТОЙ СИСТЕМЫ СПОРТСМЕНОВ ПОСЛЕ ВЫПОЛНЕНИЯ СИЛОВЫХ УПРАЖНЕНИЙ

Прус Н. М.,

*старший преподаватель кафедры
спортивного совершенствования*

Национальный технический университет Украины

«Киевский политехнический институт

имени Игоря Сикорского»

г. Киев, Украина

Ускова С. М.,

*старший преподаватель кафедры
спортивного совершенствования*

Национальный технический университет Украины

«Киевский политехнический институт

имени Игоря Сикорского»

г. Киев, Украина

Руденко Г. А.,

преподаватель кафедры спортивного совершенствования

Национальный технический университет Украины

«Киевский политехнический институт

имени Игоря Сикорского»

г. Киев, Украина

Цель работы. В связи с всевозрастающей популярностью занятий силовыми упражнениями целью нашей работы явилось исследование влияния этих (силовых) нагрузок на состояние сердечно-сосудистой системы (далее ССС) спортсменов.

Согласно нашим исследованиям трехмесячные занятия силовыми упражнениями вызвали увеличение веса занимающихся на $\pm 5\%$. При этом объем бицепса увеличился в среднем на 4% , а объем бедра (10 см. выше колена на 6%). Это соответствует данным литературы о том, что занятия силовыми упражнениями вызывают выраженные морфофункциональные изменения (преимущественно нервно-мышечного аппарата), гипертрофию мышечных волокон и увеличение поперечного размера мышц, рост мышечной массы, силы и силовой выносливости [1; 2]. Эти изменения в основном связаны с длительным увеличением кровотока в работающих мышцах в результате многократного повторения упражнений, что улучшает трофику, (питание) мышечной ткани [1; 3]. Исходя из этого, возникает вопрос – способствуют ли эти изменения улучшению показателей сердечно-сосудистой системы занимающихся.

Задачи. 1. Определить влияние занятий силовыми упражнениями на показатели ССС спортсменов. 2. Определить оптимальное чередование

силовых и аэробных нагрузок для улучшения показателей ССС спортсменов.

Известно, что одним из главных показателей здоровья человека является потребление кислорода (МПК). МПК – это такое количество кислорода, которое организм способен усвоить (потребить) в единицу времени (берется за 1 мин). Доказано, что чем больше организм способен усвоить кислорода, тем больше у него вырабатывается энергии, которая расходуется как на поддержание внутренних потребностей организма, так и на выполнение внешней работы [2; 4]. Известно, что количество кислорода усвояемого организмом в единицу времени является фактором, лимитирующим и определяющим уровень физического здоровья человека. Максимальное потребление кислорода (МПК) в основном зависит от двух факторов: функции кислородотранспортной системы и способности скелетных мышц усваивать поступающий кислород. В свою очередь, кислородотранспортная система включает систему внешнего дыхания, систему крови и сердечно-сосудистую систему. Каждая из этих систем вносит свой вклад в величину максимального потребления кислорода (МПК), а нарушение какого-нибудь звена в этой цепочке может отрицательно сказаться на всем процессе. Связь между величиной МПК и состоянием здоровья впервые была обнаружена американским врачом Купером [1; 4]. Он показал, что люди имеющие уровень максимального потребления кислорода 42 мл. мин. кг. и выше, не страдают хроническими заболеваниями и имеют показатели артериального давления в пределах нормы. Более того, была установлена тесная взаимосвязь величины максимального потребления кислорода и факторов риска ишемической болезни сердца: чем выше уровень аэробных возможностей (МПК), тем лучше показатели артериального давления, холестерина обмена и массы тела. Минимальная предельная величина максимального потребления кислорода (МПК) для мужчин 42 мл. мин. кг., для женщин –

35 мл. мин. кг., что обозначается как безопасный уровень соматического здоровья человека [1]. Исследованиями К. Купера доказано, что имеется прямая функциональная связь между беговыми упражнениями и МПК [1; 4]. Исходя из этого, нами было проведено исследование, главной целью которого являлось определение влияния «чисто» силовых упражнений на функциональные показатели организма студентов, занимающихся в отделении атлетической гимнастики. В исследованиях приняло участие 15 студентов КПИ, занимающихся атлетической гимнастикой три раза в неделю по 2 часа после академических занятий. При поступлении в отделение студенты тестировались по методике К. Купера.

В течение 4,5 зимних месяцев – ноябрь, декабрь, январь и февраль первая половина марта студенты занимались исключительно силовыми упражнениями. Во второй половине марта было проведено тестирование.

Тестирование 15 студентов, занимающихся 4,5 месяцев исключительно силовыми упражнениями, по показателям 12 минутного теста К.Купера дало следующие результаты. Показатели 12 минутного бега по сравнению с исходными показателями студентов ухудшились (2.400 ± 600 метров – 2.100 ± 800), у занимающихся атлетической гимнастикой увеличился вес тела (68 ± 8 – 71 ± 9). Полученные показатели однородны, о чем свидетельствуют коэффициенты вариации ($V =$ от 12 до 17 %). При этом зафиксировано увеличение веса студентов (68 ± 8 – 71 ± 9). Это дает основание утверждать, что занятия «чисто» атлетической гимнастикой не улучшают жизненно необходимые функциональные показатели. В ряде случаев на занятиях с отягощениями во время натуживания было зарегистрировано снижение систолического давления и повышение диастолического. Можно предположить, что это связано с снижением притока крови к сердцу и сердечного выброса. Сразу

после окончания упражнения в ряде случаев – вследствие активного наполнения желудочков сердца кровью систолическое давление у некоторых занимающихся поднималось до 180 мм.рт.ст. и более.

Исходя из этого, нами, спортсменам которые занимаются «чисто» атлетической гимнастикой перед началом тренировки была предложена 15 минутным беговая программа. После 2 месяцев такой подготовки результаты теста Купера у испытуемых улучшились ($2.400 \pm 600 - 2.750 \pm 500$). Вес спортсменов, при этом, не изменился. Полученные показатели однородны ($V = 12, 13, 16$ и 17%). Это дает основание утверждать о том, что занятия исключительно силовыми упражнениями не улучшают функциональные показатели спортсменов. Исходя этого, есть основание рекомендовать спортсменам, занимающимся атлетической гимнастикой чередовать силовые нагрузки с циклическими упражнениями.

Выводы. 1. Занятия атлетической гимнастикой способствуют развитию физических качеств, но не улучшают показатели работоспособности сердечно-сосудистой системы. 2. Для сохранения работоспособности сердечно-сосудистой системы занятия атлетической гимнастикой следует чередовать с циклическими, или игровыми упражнениями. 3. Заниматься атлетической гимнастикой рекомендуется лицам с высокими показателями сердечно-сосудистой системы.

Литература:

1. Амосов Н.М. Энциклопедия Амосова. Київ. «Здоров'я» / Н. М. Амосов – 2005, 820 с.
2. Платонов В. М. Загальна теорія підготовки спортсменів в олімпійському спорті. / В. М. Платонов – Київ. «Олімпійська література» – 1997, 583 с.
3. Зациорский В. М., Дилин В. П. К теоретическому обоснованию современной методики воспитания быстроты движений. /В. М.

Зациорский, В. П. Дилин // Теория и практика физической культуры. – 1969. №6, С.23-27.

4. Шварценеггер А. Новая энциклопедия бодибилдинга. – М., / А. Шварценеггер – М., «Эксмо» / 2005, 689 с.

**ПРОЕКТУВАННЯ ПРОЦЕСУ ОБСЛУГОВУВАННЯ СПОЖИВАЧІВ
У РЕСТОРАНІ ПРИ ГОТЕЛІ *** «КРИВОРІЖЖЯ» НА
ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТТЯХ З ДИСЦИПЛІНИ «ОРГАНІЗАЦІЯ
ГОТЕЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА» У ПЕДАГОГІЧНОМУ ВНЗ**

Серьогіна І. Ю.,

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри педагогіки та методики технологічної освіти

Криворізький державний педагогічний університет

м. Кривий Ріг, Україна

Власний досвід роботи у Криворізькому державному педагогічному університеті, зокрема, на факультеті дошкільної та технологічної освіти, при викладанні студентам 3 курсу спеціальності «Туризм» навчальної дисципліни «Організація готельного господарства» дозволяє запропонувати такий вид роботи для студентів на практичному занятті, як самостійне проектування процесу обслуговування споживачів у ресторані *** «Криворіжжя».

У ресторані готелю *** «Криворіжжя» практикується часткове обслуговування гостей офіціантами. Так як в ресторані меню вже передбачено і заздалегідь відомо, що буде подаватися, офіціантам не треба постійно знаходитись у залі їдальні, їм достатньо виконувати такі стадії обслуговування.

Стадії обслуговування офіціантами:

1. Підготовка до сервіровки столів: заповнення та натирання спецовників; накручування серветок; натирання столових приборів.
2. Сервіровка столів: накривання скатертями; розставляння на столи спецовників, корзиночок з серветками; розставляння ваз з квітами; розкладання приборів (у залежності від часу прийому їжі).
3. Винос готових страв: за 20-25 хв винос холодних закусок, салатів та холодних напоїв; за 10-15 хв винос гарячих перших і других страв; за 5 хв – винос гарячих напоїв.
4. Прибирання столів:
 - прибирання брудного посуду у час прийому їжі (під час обіду тарілки з першими стравами);
 - прибирання корзиночок з серветками, ваз з квітами;
 - прибирання скатертей і протирання столів.

У самому загальному плані розрізняють два види сервірування: попередню і виконавчу. Попередню сервіровку столу виконують у процесі підготовки залу ресторану до обслуговування. Вона включає мінімальну кількість предметів, які можуть бути використані при виконанні замовлення.

Виконавча сервірування столу – сервіровка, яку проводять за задалегідь відомим меню замовлення, зазвичай при обслуговуванні банкетів і інших заходів [1, с. 45].

Попередня сервіровка столу для сніданку передбачає наявність пиріжкової тарілки, закусконого приладу, чайної ложки, фужера, серветки. У залежності від запропонованого меню може бути ще ніж для масла і закускона тарілка. Така сервіровка включає мінімальний набір предметів (рис. 1).

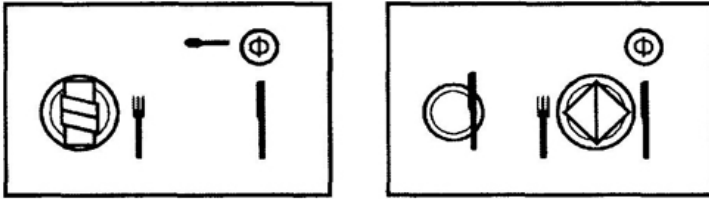

Рис 1. Сервіровка столу для сніданку.

Попередня сервіровка столів в денний час включає піріжкову тарілку, столовий прилад, фужер, серветку. Під час обіду з меню замовних страв сервіровка включає піріжкову, закусочної тарілки, закусочний і кухонна прилади, фужер, серветку (рис. 2).

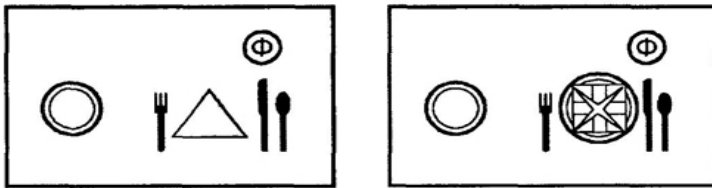

Рис 2. Сервіровка столу для обіду.

Для обслуговування у вечірній час по меню замовних страв додатково отримують посуд і прилади. Столи заздалегідь сервірують піріжковими і закусочними тарілками, встановленими на дрібні столові, закусочними і столовими приладами (без ложки), серветками, фужерами, приладами для спецій, вазочками з квітами (рис. 3).

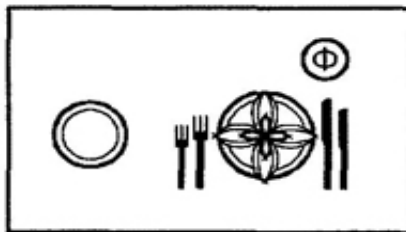

Рис 3. Сервіровка столу для вечері.

При сервіровці закусочні та столові тарілки розставляють на столі на відстані 2 см від його краю (навпроти центру кожного крісла). Зліва від закусочних або дрібних столових на відстані 5-10 см. ставлять на пірїжкові тарілки, при цьому їх центр повинен знаходитися на одній лінії. Ті столові прилади, які прийнято укладати з правої сторони тарілки, розташовують у напрямку зліва направо, прилади, які прийнято укладати з лівої сторони тарілки, розміщують у напрямку справа наліво. Гість бере прилади в зворотному порядку.

При розстановці посуду зі скла один з предметів завжди ставлять біля кінчика ножа столового приладу. У тих випадках, коли передбачається сервіровка кількома предметами зі скла (фужер, чарки різних ємностей), розташування кожного з них визначається послідовністю подачі страв і напоїв. І для гостей і для офіціантів зручно, коли чарки для напоїв, поданих до закуски, стоять попереду, а чарки, стакани, призначені для використання під час десерту, за ними. Фужери і чарки можуть встановлюватися по діагоналі. Допускається також розміщення їх трикутником. У результаті можна сформулювати наступні загальні правила:

- основний ємністю є чарка, яка призначена для напою, що подається до другого блюда;
- не слід сервірувати стіл більше ніж трьома предметами зі скла;
- при подачі напоїв, додатково замовлених, офіціант подає до них інші чарки, фужери і т. д.

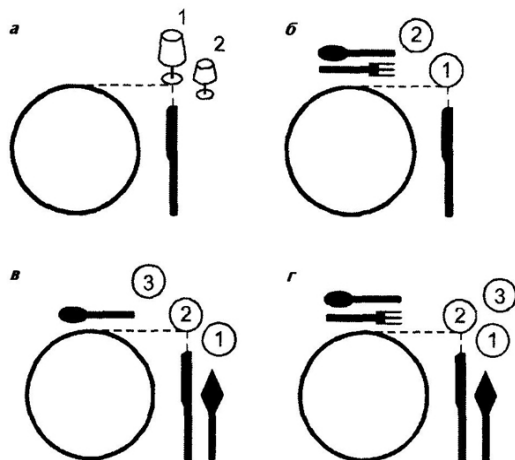

Рис 4. Варіанти сервіровки стола скляним посудом для напоїв (бокали, фужери, склянки, чарки): а – при порційному обслуговуванні: 1 – фужер для пива, 2 – чарка для коньяку; б – при подачі обіду з двох страв: 1 – келих для напою до другого блюда, 2 – келих для десертного вина; в – при подачі обіду з трьох страв: 1 – фужер для напою до рибної страви, 2 – фужер для напою до другої м'ясної страви, 3 – фужер для десертного вина; г – варіант сервіровки столу скляним посудом для обіду з трьох страв.

Кожен студент має можливість розробити самостійно технологію обслуговування споживачів у ресторані при готелі та захистити свою роботу. Ми можемо зробити висновок щодо ефективності і результативності такої роботи при вивченні курсу «Організація готельного господарства». Студенти та викладач отримують задоволення від творчої атмосфери на захисті проєктів, усі студенти беруть активну участь у конкурсі, обговорюють та оцінюють результати роботи один одного, висловлюють дуже багато цікавих думок та пропозицій.

Перспективу подальших досліджень вбачаємо у пошуку сучасних інноваційних технологій та методик навчання для активізації пізнавально-

пошукової діяльності студентів у процесі вивчення дисциплін «Основи харчових технологій», «Технологія приготування страв», «Організація готельного господарства» тощо [2, с. 76].

Література:

1. Головка О. М. Організація готельного господарства. Виробнича санітарія і гігієна праці: навч. посіб. / О. М. Головка. – К.: Кондор, 2011. – 410 с.
2. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: навч. посібник / І. М. Дичківська. – К.: Академвидав, 2004. – 352 с.

АНАЛИЗ ВЕЛИЧИНЫ ТРЕНИРОВОЧНОЙ НАГРУЗКИ В ЕДИНОБОРСТВАХ

Скибицкий И. Г.,

кандидат педагогических наук,

доцент кафедры спортивного совершенствования

Национальный технический университет Украины

«Киевский политехнический институт

имени Игоря Сикорского»

г. Киев, Украина

Цель работы. Исследовать величину (объем) и характер (интенсивность) тренировочной нагрузки в единоборствах.

Для исследования величины (объема) и характера, а именно интенсивности тренировочных нагрузок в единоборствах нами рассматривалась их (нагрузок) психическая составляющая. Известно, что перед началом любой предметной деятельности у человека формируется

так называемое состояние мобилизованности, готовности к действию, состояние, обусловленное наличием у субъекта потребности и ситуации ее удовлетворения [1; 2-8.]. Иными словами формируется мотив к выполнению действия [3; 4-6]. Мотивация, в свою очередь, формирует психическую готовность спортсмена к деятельности [3; 4; 5]. Исходя из этого, есть основание предполагать, что состоянием психических напряжений в спорте можно управлять путем формирования различных уровней мотиваций. Для подтверждения этой гипотезы был проведен эксперимент.

В эксперименте участвовало 20 спортсменов-мастеров и кандидатов в мастера спорта. Из них боксеров – 10 чел. и фехтовальщиков 10 чел., участвующих во внутренних квалификационных соревнованиях. Этим спортсменам, после регистрации частоты сердечных сокращений ставились различные по значимости задачи, т. е. формировался мотив достижения результата. Показатели частоты сердечных сокращений в условиях формирования различных уровней мотивации изменились. В условиях постановки значимых задач достижения спортивного результата показатели ЧСС увеличиваются на 11 ударов, при незначимых, соответственно на 1 удар в минуту. Полученные результаты статистически достоверны ($p < 0,001$). Это дает основание утверждать, что уровнем психической напряженности в спорте можно управлять педагогическими методами.

Для определения величины психической напряженности в единоборствах В. С. Келером и Л. В. Сайчуком (1966, 1969) была разработана соответствующая шкала. После ряда изменений и дополнений нами была предложена следующая модифицированная шкала психической напряженности деятельности спортсменов.

**Модифицированная шкала психической напряженности
деятельности спортсменов**

Рейтинг	Классификация действий	Баллы
1.	Бои (поединки) в ответственных соревнованиях	10
2.	Поединки в отборочных соревнованиях со значимой мотивацией к победе.	9
3.	Тренировочные поединки с мотивацией на максимальный результат.	8
4.	Тренировочные поединки с мотивацией на промежуточный результат.	7
5.	Учебно-тренировочные поединки, парные упражнения на действия с выбором с высокой мотивацией выполнения боевых приемов и действий.	6
6	Учебно-тренировочные поединки, парные упражнения, с не высокой мотивацией достижения.	5
7.	Упражнения в парах (работа с тренером) над новыми технико-тактическими действиями с высокой мотивацией достижения.	4
8.	Упражнения на повторение отработанных технико-тактических комбинаций с высокой мотивацией достижения.	3
9.	Упражнения в парах с низкой мотивацией достижения. Работа со снарядами под руководством тренера.	2
10	Самостоятельная работа, ОФП	1

Величина тренировочной нагрузки, исходя из предложенной выше шкалы, определяется по формуле (1):

$$P = \frac{pt(1) + pt(2) + pt(2) + pt(3) + pt(n) + \dots}{p(1) + t(1) + p(2) + t(2) + p(3) + t(3) + p(n) + t(n) + \dots} = \quad (1)$$

где P = суммарная степень напряженности тренировочного занятия в условных баллах;

p = степень напряженности спортивного упражнения в условных баллах;

t = время, затраченное на выполнение упражнения одной степени напряженности.

Исходя из вышеуказанного видно, что объемом нагрузки в единоборствах является время выполнения упражнения, а показателем интенсивности суммарная величина напряженности каждого конкретного упражнения.

Выводы. Психическая напряженность присутствует на протяжении всей деятельности спортсмена и является важной составляющей тренировочной нагрузки. Величина нагрузки в единоборствах определяется суммарной степенью напряженности каждого конкретного упражнения и временем выполнения этого упражнения. Психическая напряженность является показателем интенсивности тренировочной нагрузки и оценивается по соответствующей формуле.

Напряженность присутствует в любой предметной деятельности человека, обеспечивая активность и избирательность этой деятельности. Психическая напряженность в спорте представляет собой состояние нервно-психической активности обеспечивающей энергетическую составляющую тренировочной и соревновательной деятельности.

Величиной психической напряженности деятельности спортсменов можно управлять педагогическими методами.

Литература:

1. Ананьев Б. А. Избранные психологические труды. / Б. А. Ананьев – М., 1980. – Т. 3. – С. 212-215.
2. Анохин П. К. Кибернетика и интегративная деятельность мозга. / П. К. Анохин Вопросы психологии. – № 3. – С. 10-13.
3. Космолинский Г. И. Эмоциональный стресс при работе в экстремальных условиях. / Г. И. Космолинский – М., 1976. – С. 27.
4. Мерлин В. С. Очерк теории темперамента. / В. С. Мерлин – Пермь, 1973. – 225 с.
5. Павлов И. П. / И. П. Павлов Полн. Собр. Соч. Изд. 2., доп. М. – Л. : И – во АН СССР, 1951. Т. 3. – Кн. 2. С. 78-86.
6. Платонов В. Н. Общая теория подготовки спортсменов в олимпийском спорте. – / В. Н. Платонов Киев, Олимпийская литература, 1997. – 583 с.
7. Родионов А. В. Психология спорта высших достижений. /А. В. Родионов – М. : ФИС, 1979. – С. 141.
8. Узнадзе Д. Н. Психологические исследования. / Д. Н. Узнадзе – М. : Наука, 1966. – С. 140-158, 179-180.

СОЦІОЛОГІЧНІ НАУКИ

«ІЗ ГАДЖЕТОМ ІЗ КОЛИСКИ»: ЦЕНТЕНІАЛИ – ПОКОЛІННЯ, ЩО ЗРОСТАЄ В ЕПОХУ ІНТЕРНЕТУ

Коваленко І. І.,

студентка гірничого факультету

Донецький національний технічний університет

м. Покровськ, Україна

Стрімке та динамічне ХХІ століття породило нове явище – людину, яка не вбачає свого життя без інтернету. Науково-технічний прогрес, глобалізація, «всепроникливий» процес комп'ютеризації та залучення інноваційних інтернет-технологій в економічну, політичну, культурну, соціальну та інші сфери життя людства – усе це стало буденними декораціями суспільного життя, проте викликало й низку нових феноменів. Тісне спілкування з інтернетом наклало свій відбиток як на тих, хто поступово «знайомився» з цим інструментом швидкого доступу до інформації, так і на дітей, які були народжені у період розквіту та панування глобальної мережі. Цей фактор, зі свого боку, створює специфічні відмінності між поколіннями.

Науковці та практики різних галузей – лікарі, педагоги, психологи та, особливо, батьки підростаючого покоління виражають своє занепокоєння глобальним зануренням дітей та підлітків у віртуальний світ і все частіше звертаються до такого поняття, як «інтернет-залежність». У цій роботі за мету поставлено розкриття проблеми інтернет-аддикції в контексті теорії поколінь.

Кожне покоління, як об'єктивно сформована спільність людей, об'єднаних кордонами віку та спільними умовами існування в конкретний

історичний період часу, має власні соціокультурні, антропогенні, ідейно-моральні та психологічні характеристики, стиль життя та подібні духовні цінності, які відрізняють одне від одного.

Зміна поколінь цікавила багатьох учених, однак наукове дослідження цієї проблеми почалося на початку ХХ ст. Першими стали роботи К. Мангейма та Х. Ортеги-і-Гасета. Сучасну класичну теорію, що у свій час викликала жваві суперечки та обговорення, викладено В. Штраусом та Н. Хоувом, які, аналізуючи цикли поколінь у США, прийшли до висновку, що кожні, плюс-мінус, 20 років старе покоління змінюється новим. З розрахунку на це виділяються такі умовні межі: покоління G1 (величне покоління) (1900-1923 рр.); «мовчазне» покоління (1923-1943 рр.); покоління Бебі-Бумерів (1943-1963 рр.); покоління X, «ікс» (1963-1984 рр.); покоління Міленіум, чи Y, «ігрек» (1984–2000 рр.); покоління Z, «зет» (2000 рр.-до нині) [1].

Спираючись на концептуальні положення даної теорії, науковці приводять в якості гіпотези циклічний характер поколінь. Тому покоління зет схоже на своїх прадідів – на «мовчазних». З огляду на зміну культурно-соціального середовища, так, як прадіди масово занурювалися в книги, центеніали будуть занурюватися у віртуальні світи [1]. Виділяють низку характеристик, властивих «мережному» поколінню, серед яких:

- кліпове мислення та здатність швидко перемикає увагу, необхідність візуального підкріплення інформації;
- потреба в інноваціях, оновленнях, постійному русі та мобільності;
- байдуже ставлення до раси, релігії, нації, статусу людини, вміння знаходити контакт із будь-ким;
- акцент на власному саморозвитку, самостверженні та вдосконаленні навколишнього середовища;
- онлайнове існування [2].

Справді, сучасна молодь віддає пріоритет онлайн-спілкуванню, вміє налаштовувати контакти в соц-мережах, іноді навіть підсвідомо відчуває аудиторію та має гарну інтуїцію на оптимальний час для діяльності у сфері інтернету. Та головне, молоді люди вбачають цілісність та співіснування двох світів – віртуального та реального, а відтак гармонійно поєднують життя в школі, університеті та життя в інтернеті [1].

Поява інтернету датується 29 жовтням 1969 року [3], та вже в 1995 році, коли постала проблема патологічного використання мережі, американський психіатр А. Голдберг пропонує світові термін «інтернет-залежність», що «розглядається як нездоланна тяга до використання Інтернету та розлад, який здійснює пагубний вплив на побутову, навчальну, соціальну, сімейну, робочу, фінансову чи психологічну сфери життя людини» [4]. І хоча цю аддикцію часто порівнюють за рівнем негативного впливу з алкоголізмом, тютюновою та наркотичною залежністю, вона не є психічним розладом за медичними критеріями.

Сьогодні кожен третій юнак проводить більше ніж чотири години в інтернеті в робочий день; у 9,9 % виявлена сильна інтернет-залежність, а у 81 % помірна інтернет-залежність [5]. Та змістовна сторона користування інтернет-ресурсами може варіюватися залежно від інтересів молодої людини. Наприклад, найпопулярнішими мотивами звернення до інтернету є: соціальні мережі як додатковий інструмент комунікації в контексті глобалізаційних процесів за наявністю просторової віддаленості джерела інформації або спілкування; електронні бібліотеки, що відкривають доступ до широкого асортименту текстового, графічного матеріалу, аудіо та відео; електронна пошта; словники та перекладачі онлайн; дистанційні олімпіади та конкурси [4]; інтернет-магазини; різноманітні сайти, що пропонують власні специфічні послуги, а також, звичайно, різноманітні онлайн-ігри.

Проте, якщо мова про патологічне користування інтернетом, варто відмежовувати цю аддикцію від понять комп'ютерна та ігрова залежність, тому що вони означають різні типи залежностей [4].

За результатами дослідження «Динаміка користування Інтернет в Україні: травень 2017» КМІС, лише 5,8 % молоді віком від 18 до 29 не користуються глобальною мережею. Найчастіше інструментом доступу до інтернету стає смартфон (39 %), до якого вдається кожен день (або майже кожен день) 83,2 %. Кількість користувачів також із кожним роком зростає [6]. А отже, тотальне включення до мережі-інтернет є невідворотним процесом, який має в собі як позитивні, так і негативні сторони. Віртуальний світ стає, по суті, ще одним, штучно створеним задля різних цілей, видом реальності, котрий тісно співіснує з повсякденним життям.

Для покоління центеніалів, інтернет – це інструмент реалізації різноманітних цілей як розважального, так і соціального характеру, тому варто розрізняти, коли включення в глобальну мережу є нагальною потребою сьогодення, а коли – дійсно залежністю з усіма її негативними наслідками для психічного і фізичного здоров'я, і взаємодії із суспільством. Тому розглядати постійне звернення молодих людей до ресурсів інтернету не варто як якоесь негативне явище, як небезпечну залежність, якщо воно, зі свого боку, не несе об'єктивної шкоди.

Ще в 1994 році психіатр Кімберлі Янг розробила тестову методику на виявлення інтернет-адикції [4], яка складається всього з 8 питань. Також виявити цю залежність можна за низкою симптомів: відсутність бажання відволікатися від віртуального простору, порушення уваги, відмова від «живого» спілкування, відмова від їжі або нерегулярне харчування, недотримання вимог особистої гігієни тощо [3]. Отже, саме наявність перших ознак залежності є приводом звернутися по допомогу до спеціаліста.

Проте проблему інтернет-залежності простіше попередити, аніж лікувати. У якості превентивних методів, на нашу думку, може стати навчання дітей культури поведінки з інформацією, що включатиме в себе культуру пошуку, відбору, обробки та передачі інформації, а також регламентування користування інтернет-мережею. Що, до речі, буде корисним і для старшого покоління.

У пресі регулярно з'являються публікації про шкоду інтернету. Однак із таким же успіхом можна вести мову про шкоду кави або автомобілів, які принесли людям комфорт і приємні емоції. Звичайно, не всі зуміли втримати рівновагу в спілкуванні з глобальною мережею. Проте варто подумати про те, що призвело даних людей до цього, та не вішати на інтернет ярлик «наркотика» для сучасної молоді [7]. «А користуватись Інтернетом як технічним засобом спілкування – само по собі не шкідливо. Якщо молодь і стає інтернет-залежною – не в Інтернеті справа» [8].

Проблема формування гармонійних відносин молоді людини з інтернетом, здорового розуміння співіснування двох світів – реального та віртуального – дуже актуальна в наш час та потребує подальших досліджень.

Література:

1. Сойчук Р. Л. Інформаційно-комунікаційні технології у виховному процесі та сучасне підростаюче покоління: погляд на проблему / Р. Л. Сойчук // Інноватика у вихованні. – 2016. – Вип. 4. – С. 220-230. – Режим доступу до ресурсу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/inuv_2016_4_27.
2. Вембер В. П. Центеніали: Покоління, яке потребує нових підходів у навчанні [Електронний ресурс] / В. П. Вембер, Д. Л. Бучинська. – 2018. – Режим доступу до ресурсу:

https://www.researchgate.net/publication/326148005_CENTENIALI_POKOLI_NNA_AKE_POTREBUE_NOVIN_PIDHODIV_U_NAVCANNI.

3. Юрценюк О. С. Інтернет-залежність – цетеж хвороба [Електронний ресурс] / О. С. Юрценюк, С. С. Ротар // Буковинський державний медичний університет. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.bsmu.edu.ua/uk/news/digest/5440-internet-zalezhnist-%E2%80%93-tse-tezh-hvoroba>.
4. Кужель І. Ю. Інтернет-залежність як актуальна проблема сучасної школи [Електронний ресурс] / І. Ю. Кужель, Г. М. Нітченко. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: http://visnyk.chnpu.edu.ua/?wpfb_dl=25.
5. Проблема організації гармонійних відносин молоді людини з інтернетом, з акцентом на формуванні здорового розуміння співіснування двох світів – реального та віртуального – дуже актуальна в наш час та потребує подальших досліджень.
6. Харченко Н. Прес-реліз: «Динаміка користування Інтернет в Україні: травень 2017» [Електронний ресурс] / Н. Харченко // КМІС. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=705&page=1&t=5>.
7. Моцик Р. В. Інтернет-залежність та її вплив на виховання сучасної людини / Р. В. Моцик // Педагогічна освіта: теорія і практика. – 2015. – Вип. 18. – С. 292-297. – Режим доступу до ресурсу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znppo_2015_18_54.
8. Бреусенко-Кузнецов О. А. Інтернет-залежність та її корені [Електронний ресурс] / О. А. Бреусенко-Кузнецов // НТУУ «КПІ». – 2006. – Режим доступу до ресурсу: <https://kpi.ua/637-2>.